

**UCHWAŁA NR XII/140/2015
RADY MIASTA USTROŃ**

z dnia 26 listopada 2015 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U z 2015r. poz. 1515) oraz art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r. poz. 163) uchwala się, co następuje:

Rada Miasta Ustroń uchwala:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Ustroń.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2016 r.

Przewodniczący Rady Miasta

Artur Kluz

Ustroń 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Ustroń – Cieszyn 2015 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi	5
1.1. Wspólnotowe dokumenty strategiczne	6
1.1.1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	6
1.1.2. Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”	7
1.1.3. Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE	8
1.2. Krajowe dokumenty strategiczne.....	8
1.2.1. Raport Polska 2030	8
1.2.2. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	9
1.2.3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020	10
1.2.4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020	10
1.2.5. Narodowa Strategia Integracji Społecznej.....	11
1.3. Samorządowe dokumenty strategiczne.....	13
1.3.1. Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020	13
1.3.2. Strategia Rozwoju Gminy Ustroń 2020.....	14
2. Charakterystyka gminy.....	16
2.1 Charakterystyka geograficzna gminy	16
2.2 Dane demograficzne	17
2.3 Infrastruktura mieszkaniowa	20
2.4 Gospodarka i rynek pracy	23
2.5 Edukacja.....	27
2.6 Aktywność społeczna – organizacje pozarządowe	31
2.7 Pomoc społeczna.....	33
3. Analiza problemów społecznych	36
3.1 Bezrobocie	36
3.2 Uzależnienia	39
3.3 Przemoc w rodzinie	42
3.4 Bezdomność	43
3.5 Ubóstwo	44
3.6 Niepełnosprawność.....	45
4. Bilans strategiczny	46
4.1 Analiza SWOT	46
4.2 Prognoza problemów społecznych	49
5. Program działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Ustroniu na lata 2016-2020	53
6. System wdrażanie.....	61
7. Konsultacje i partycypacja społeczna	62
Spis tabel i wykresów	63

Wprowadzenie

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020” stanowi podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej. Przedmiotowe opracowanie rozwija myśl planistyczną zawartą w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2005-2015” jest w znacznej mierze zbliżona układem do dokumentu poprzedniego, choć pojawiają się zmiany zarówno w zakresie prognozy, jak i sposobu wdrażania planowanych działań.

Przedmiotowy dokument zawiera charakterystykę gminy, analizę istniejących problemów społecznych, bilans strategiczny w formie analizy SWOT wraz z prognozą zmian problemów społecznych w perspektywie do roku 2020. Identyfikacja najważniejszych kwestii społecznych została skonstruowana na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także instrumentów analizy strategicznej. Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, wizji celów strategicznych i operacyjnych w sposób praktyczny wytyczają kierunki interwencji. Głównymi domenami planowania strategicznego rozwiniętymi w części planistycznej są kwestie bezpośrednio związane z: rodziną, włączeniem społecznym, szeroko rozumianą profilaktyką, infrastrukturą pomocy społecznej oraz demografią rozpatrywaną w perspektywie starzenia się ustrońskiej społeczności lokalnej.

Ramy prawne tylko częściowo definiują zakres dokumentu strategicznego jakim jest „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020”. Realizowane przez samorządy dokumenty programowe mają różnorodny zakres od bardzo szerokiego – co zbliża je w istocie do strategii polityki społecznej, po ograniczone do zadań jednostki właściwej do spraw pomocy społecznej. W niniejszej strategii, jej zakres wyznaczono poprzez zdefiniowanie problemu społecznego – jego skali i zasięgu oddziaływania.

Problemy społeczne doczekały się na łamach literatury socjologicznej i politologicznej licznych definicji i wyjaśnień. Na potrzeby niniejszego dokumentu problemy społeczne będziemy traktować jako występujące obecnie lub mogące się pojawić w niedalekiej przyszłości

zjawiska niepożądane, które dotyczą lokalnej społeczności przyczyniając się do jej wykluczenia, a nawet marginalizacji społecznej. Analizując możliwości rozwiązywania problemów społecznych przez samorząd lokalny należy wziąć pod uwagę możliwości kompetencyjne poszczególnych podmiotów lokalnej polityki społecznej oraz możliwości finansowe samorządu lokalnego. Dopiero zestawiając te podstawowe elementy wraz ze zidentyfikowanym w trakcie prac diagnostycznych katalogiem problemów społecznych można dokonać planowania strategicznego.

[4]

1. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020”, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020” jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

1.1. Wspólnotowe dokumenty strategiczne

1.1.1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie roku 2020 wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę),
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje,
- powinniśmy przeznaczać 3% PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych),
- zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z roku 1990, 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%),
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe),
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.1.2. Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii „Europa 2020” w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska zaproponowała w Komunikacie szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

- 1) poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:
 - uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS),
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych,
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów,
- 2) poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
 - zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej,
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji,
 - zestawienia dobrych praktyk,
- 3) poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:
 - silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych,
 - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych,
 - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie, w szczególności w zakresie poprawy promocji ekonomii społecznej.

1.1.3. Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznane i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej. Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji strategii „Europa 2020” (w szczególności do osiągnięcia do roku 2020 docelowej stopy zatrudnienia w UE, wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie w szczególności w zakresie promowania i rozwoju wolontariatu.

1.2. Krajowe dokumenty strategiczne

1.2.1. Raport Polska 2030

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 roku:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie roku 2030:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji,
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków,
- rozwój produktywności i innowacyjności,
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym,
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

1.2.2. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do roku 2030, identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy rozwój cywilizacyjny kraju oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK 2020) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W dokumencie, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dokument stanowi bazę dla 9. strategii zintegrowanych. W ŚSRK 2020 wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,
- rozwój kapitału ludzkiego,
- integracja społeczna,
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów

partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej,
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli,
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami,
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym,
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy,
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego,
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich,
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.2.5. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,

- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,

- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3. Samorządowe dokumenty strategiczne

1.3.1. Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa śląskiego. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Śląska, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

W trakcie prac nad Strategią dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji,
- rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej,
- wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej,
- tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych,

- wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne.

W oparciu o powyżej przedstawione priorytety polityki społecznej województwa śląskiego oraz cel główny wyznaczono następujące cele strategiczne:

- wzmocnienie polityki prorodzinnej,
- wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
- wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych,
- wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

1.3.2. Strategia Rozwoju Gminy Ustroń 2020

Strategia rozwoju gminy jest najważniejszym dokumentem planistycznym przygotowywanym przez samorząd miasta, określającym cele i priorytety polityki rozwoju lokalnego. Podstawowym instrumentem wdrażania strategii rozwoju miasta są spójne z nią dziedzinowe programy rozwoju oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF). Strategia rozwoju miasta pełni również funkcje edukacyjne i informacyjno-promocyjne, jako instrument komunikacji społecznej i partnerskiej współpracy regionalnej. Jako priorytety zakładających realizację celu głównego zdefiniowanego m.in.:

- Infrastruktura publiczna - Budowa nowoczesnej infrastruktury publicznej służącej mieszkańcom, kuracjom, turystom i inwestorom.
- Kapitał społeczny - Budowa nowoczesnej infrastruktury publicznej służącej mieszkańcom, kuracjom, turystom i inwestorom.

Wśród założonych działań do powyższych celów strategicznych zdefiniowano takie obszary, jak m.in.

Rozwój infrastruktury kulturowej, edukacyjnej, społecznej m.in. :

- Modernizacja i doposażenie przedszkoli i żłobka (obejmuje kompleksowe i systematyczne działania w ramach placówek: Żłobek Miejski, przedszkola nr 1, 2, 4, 5, 6, 7),
- Rozwój zaplecza Miejskiego Domu Spokojnej Starości,
- Rozwój bazy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,

Zwiększenie efektywności usług publicznych oraz wykorzystanie nowych form działań pomocowych m.in.:

- Systematyczne działania na rzecz rozwoju budownictwa komunalnego (społecznego i socjalnego), w tym w zakresie udostępniania nowych zasobów mieszkaniowych oraz zapewniania standardów w ramach istniejących obiektów i mieszkań,
- Realizacja nowoczesnych, alternatywnych form pracy socjalnej (np. *streetworking*, innowacyjne formy aktywizacji osób niepełnosprawnych, projekty międzynarodowe realizowane np. we współpracy z organizacjami z miast partnerskich, wykorzystanie nowego podejścia w ramach tzw. rewitalizacji),
- Realizacja projektów edukacyjnych adresowanych do osób starszych (50+) – m.in. zajęcia językowe, komputerowe – realizacja projektów również w dzielnicach peryferyjnych,

Należy przyjąć, że realizacja celów strategii przyczyni się także do osiągnięcia celów zakładanych w dokumencie.

2. Charakterystyka gminy

2.1 Charakterystyka geograficzna gminy

Ustroń jest ponad szesnastotysięcznym miastem w Beskidzie Śląskim o powierzchni około 60 km², położonym 350-550 m n.p.m. w dolinie rzeki Wisły i otoczone zalesionymi grzbietami górskimi Lipowskiego Gronia (745m n.p.m.) i Równicy (884m n.p.m.) od wschodu oraz Czantorią Wielką (995m n.p.m.) i Małą Czantorią (866m n.p.m.) od południowego zachodu. Obszar miasta jest poprzecinany dolinami, z których największymi są doliny Dobki i Jaszowca. Pasma górskie są łatwo dostępne, co sprzyja turystyce pieszej malowniczymi szlakami. Łagodne gronie obu pasm stanowią zimą idealny teren do uprawiania turystyki narciarskiej.

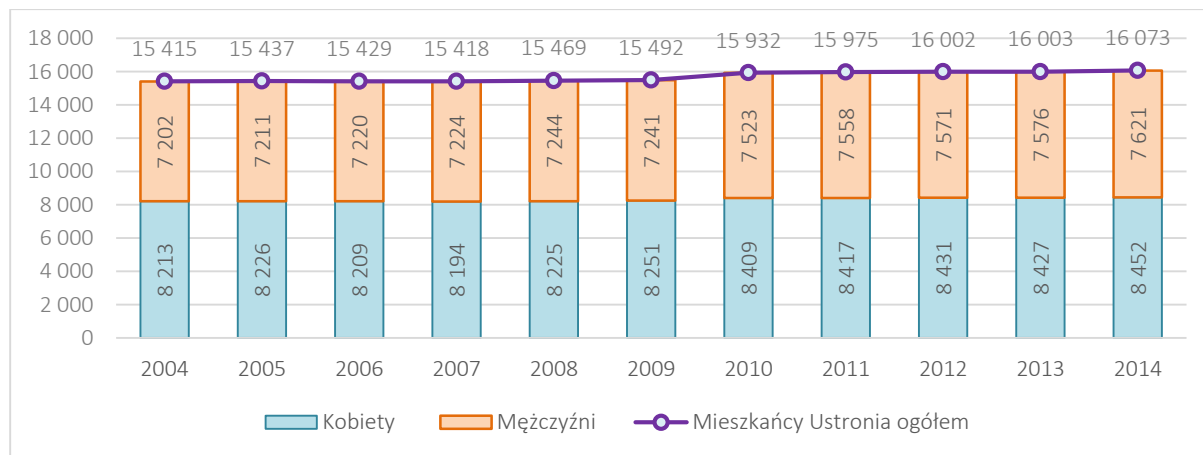
Pierwsza wzmianka o Ustroniu pochodzi z 1305 r. Dzisiejszy Ustroń to przede wszystkim uzdrowisko. Może zaoferować wypoczynek, rehabilitację i leczenie. Ciepły umiarkowany klimat oraz występujące złoża wód mineralnych pozwalają na leczenie chorób reumatycznych, chorób dróg oddechowych, chorób układu krążenia oraz rehabilitację narządów ruchu. W latach 1961-1970 wybudowany został kompleks ośrodków wczasowych w Jaszowcu. Kilka lat później na Zawodziu zaczęto budować charakterystyczne dla tej miejscowości ustrońskie „piramidy”, w zamyśle domy rekreacyjno – lecznicze, dziś przekształcone w większości w hotele. Rozbudowana jest sieć gastronomiczna i sportowo – rekreacyjna. Istniejące połączenia drogowe i kolejowe z Cieszynem, Bielskiem-Białą i Katowicami ułatwiają dojazd turystów do naszej miejscowości.

Ustroń jest gminą miejską, położoną w powiecie cieszyńskim. Miasto podzielone jest na następujące dzielnice: Nierodzim, Lipowiec, Hermanice, Centrum, Zawodzie, Goje, Polana, Jaszowiec, Dobka, Poniwiec. Gminami sąsiadującymi z Ustroniem są: Wisła, Brenna, Skoczów, Golezów, ponadto graniczy z Czechami.

2.2 Dane demograficzne

Liczba ludności w mieście Ustroń dynamicznie się zwiększa, co świadczy o atrakcyjności Ustronia jako obszaru osiedleńczego. Dynamikę prezentuje poniższy wykres:

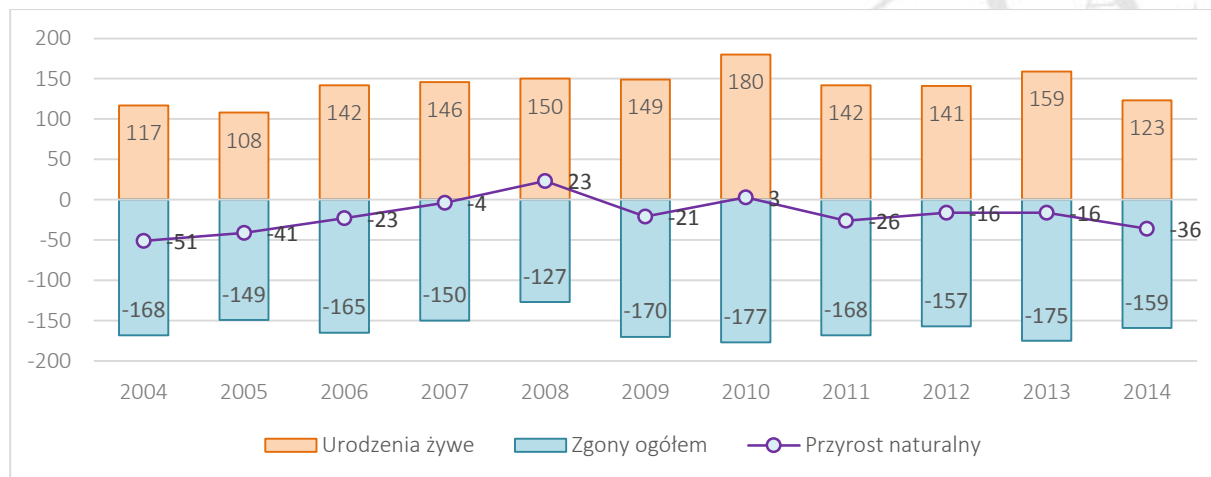
Wykres 1 Ludność miasta Ustroń w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Przyrost naturalny odnotowany w Ustroniu w zaprezentowanym okresie miał w większości ujemny charakter i był kluczowym elementem wpływającym na proces starzenia się lokalnej społeczności (struktura piramidy wieku).

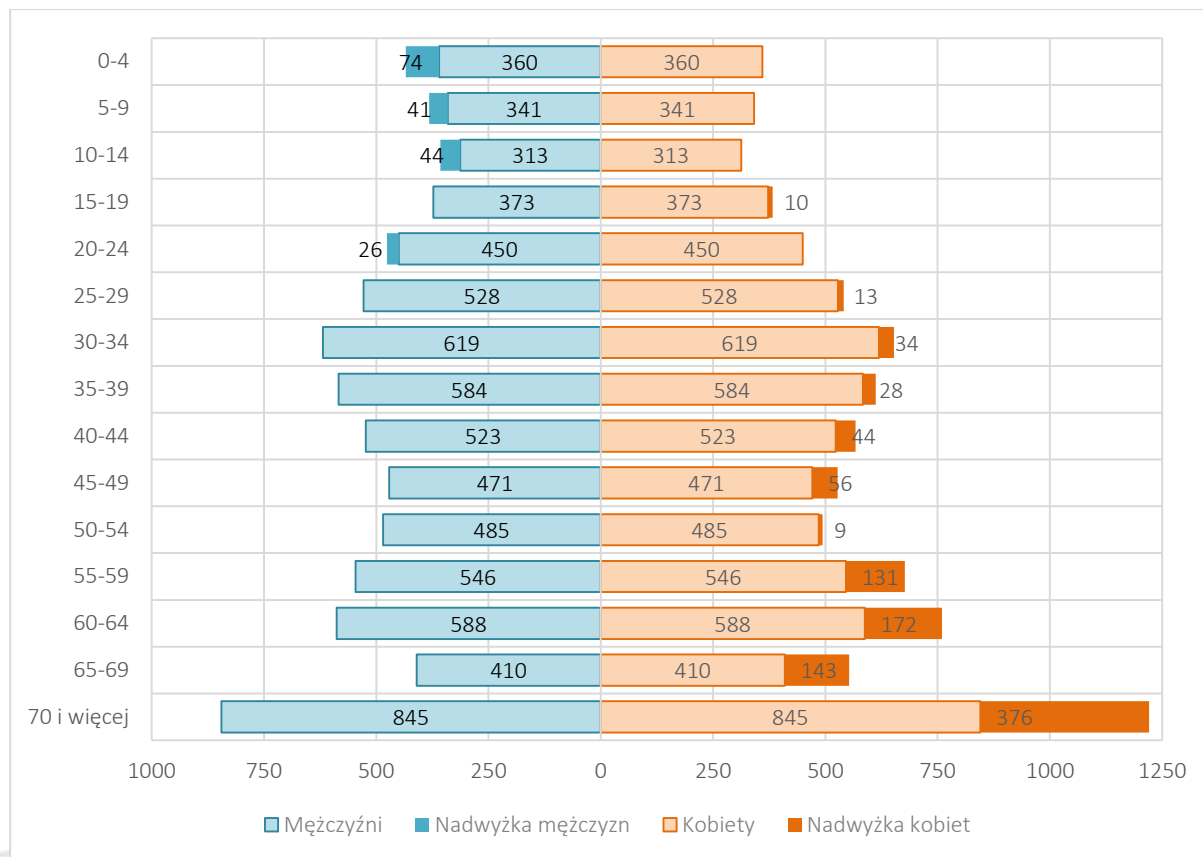
Wykres 2 Ruch naturalny w mieście Ustroń w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Piramida wieku została zaprezentowana poniżej i wprost dowodzi o starzeniu się społeczności lokalnej. Konsekwencją wysokiej liczby osób w wieku poprodukcyjnym jest również niższa atrakcyjność i potencjał zasobów pracy.

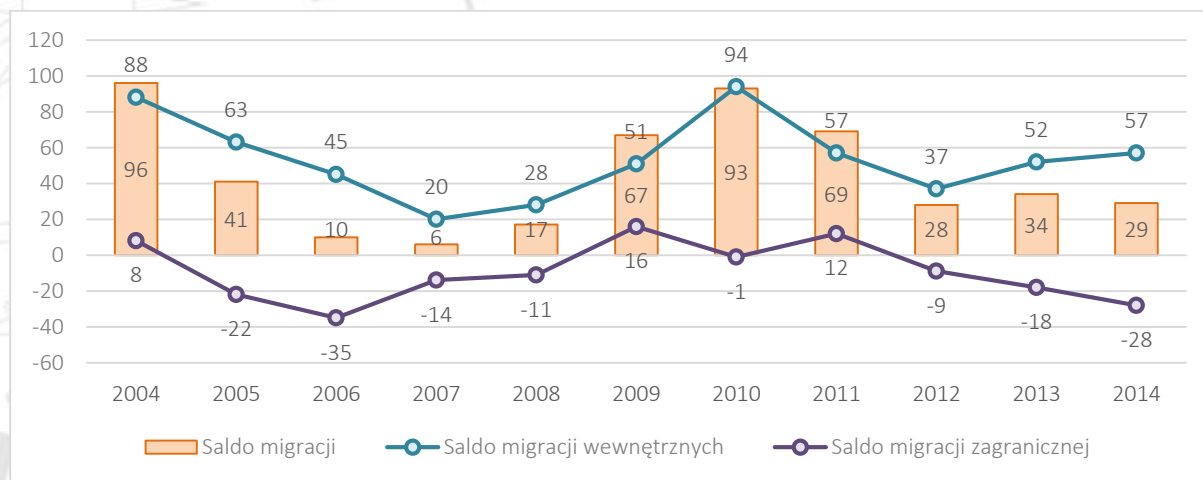
Wykres 3 Ludność miasta Ustroń według grup wiekowych oraz płci w 2014 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Przedstawiony bilans migracji na przestrzeni minionej dekady ma charakter dodatni i wpływa na wzrost liczby mieszkańców kompensując negatywne skutki ujemnego przyrostu naturalnego.

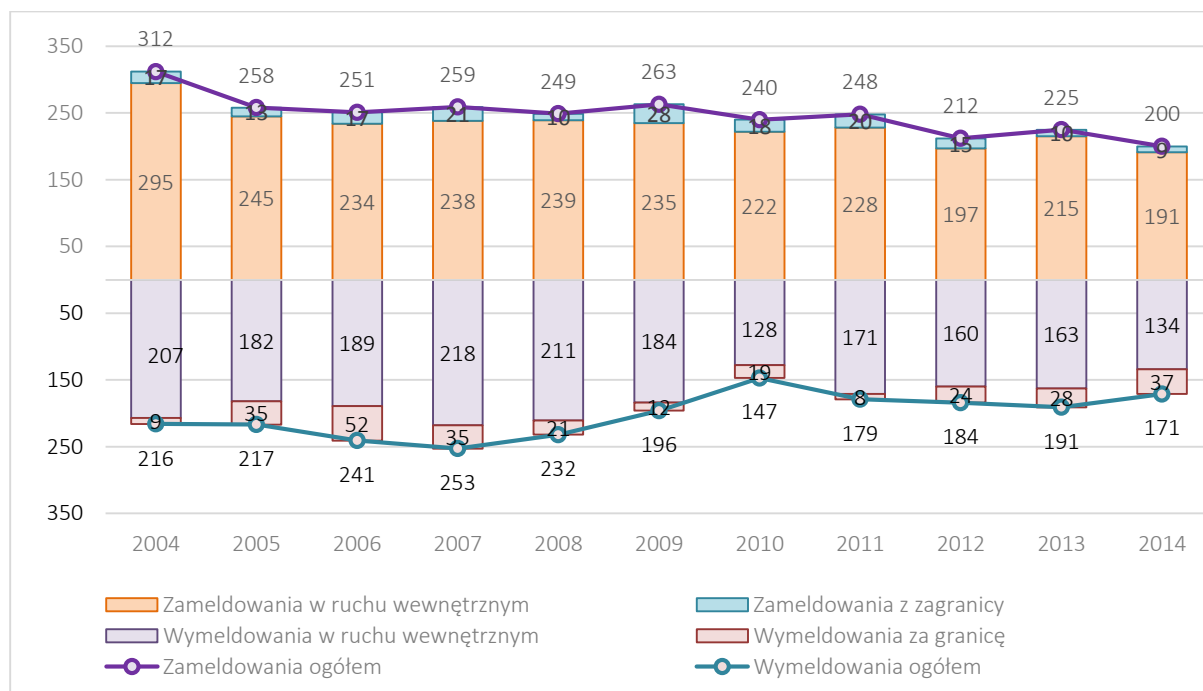
Wykres 4 Bilans migracji w mieście Ustroń w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Szczegółowa analiza zameldowań i wymeldowań w Ustroniu w minionej dekadzie dowodzi wysokiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Silna pozycja Ustronia jako destynacji osiedleńczej wpłynęła również korzystnie na ograniczenie zjawiska migracji zagranicznych.

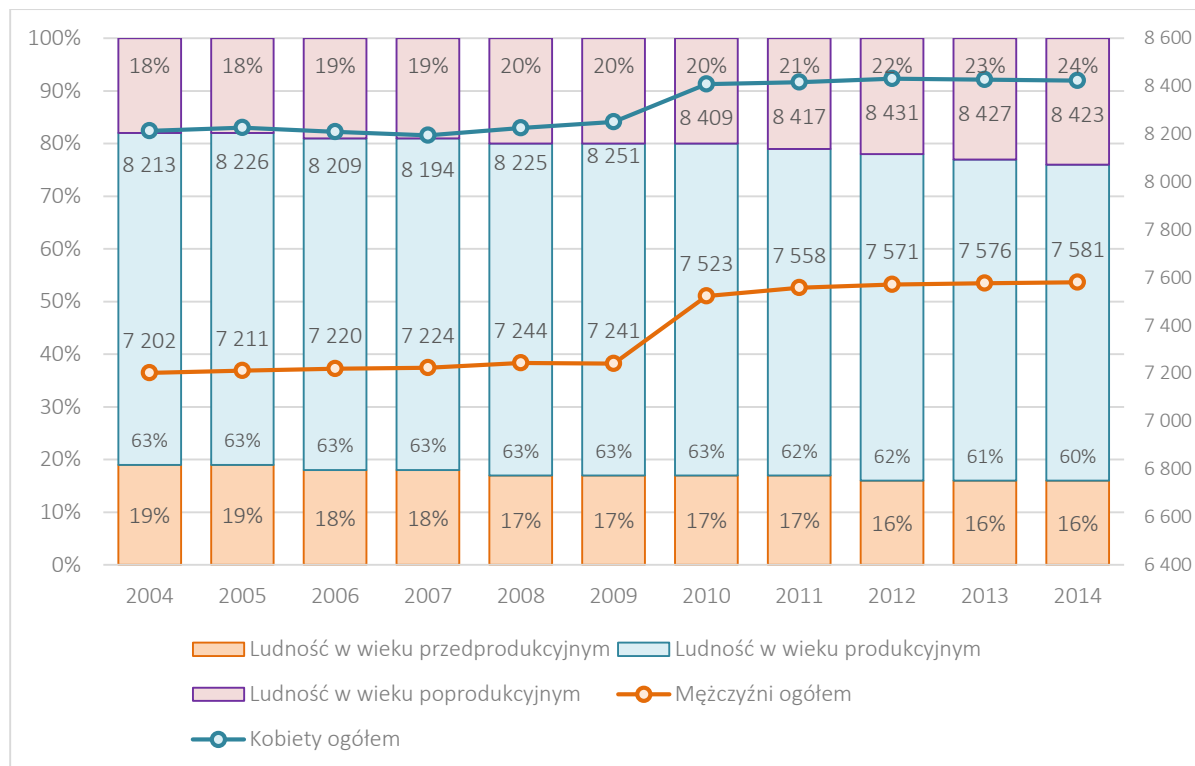
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań wraz z kierunkiem przemieszczeń w mieście Ustron w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych koresponduje ze zmieniającą się strukturą wieku. Relatywnie wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym świadczy o zaistnieniu zjawiska renty demograficznej – korzystnie wpływającej na dynamikę rozwoju gospodarczego. W związku ze statystycznie niższą długością życia mężczyzn, w populacji Ustronia można zaobserwować nadreprezentatywność kobiet, których udział w 2014 roku w łącznej liczbie mieszkańców był wyższy o 5,2%.

Wykres 6 Ludność w mieście Ustroń według ekonomicznych grup wieku w latach 2004-2014

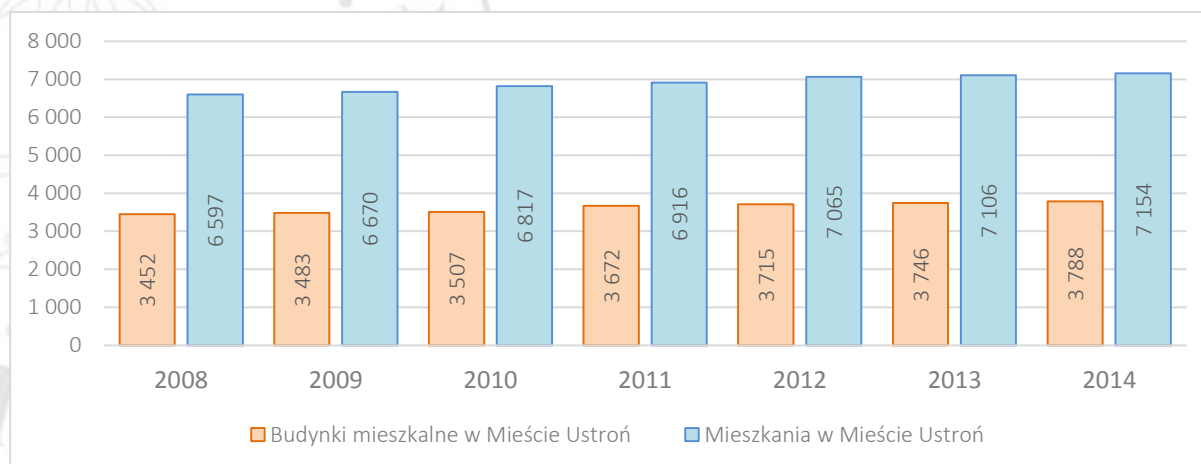

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.3 Infrastruktura mieszkaniowa

Zasoby mieszkaniowe w Ustroniu wzrastają, niemniej ich liczba zarówno w zakresie samych budynków, jak również mieszkań jest niewystarczająca. Głównie w zakresie zasobu komunalnego, zostały zidentyfikowane deficyty, artykułowane głównie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu.

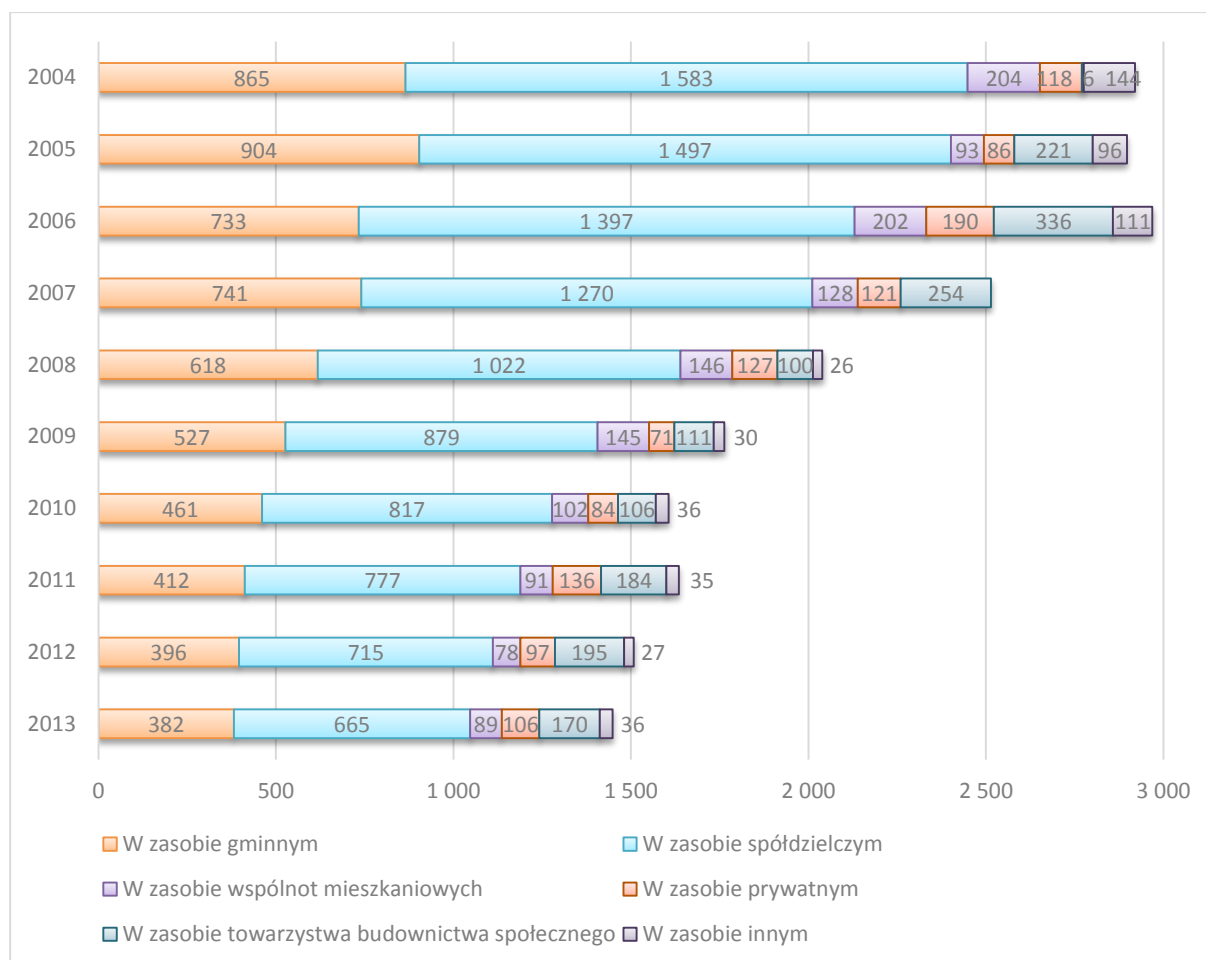
Wykres 7 Zasoby mieszkaniowe w Mieście Ustroń w latach 2008-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych, niezależnie od prawnej formy własności zasobów w minionej dekadzie systematycznie malała (w latach 2003-2013 spadek wyniósł ok. 50%). Zaobserwowany stan rzeczy jest wynikiem zamrożenia progu kwotowego w ustawie o dodatkach mieszkaniowych. Malejąca liczba świadczeń realizowanych przez gminę nie odzwierciedla potrzeb identyfikowanych podczas prac nad wyznaczaniem obszarów kryzysowych w Ustroniu.

Wykres 8 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych wg form własności zasobu

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 1 Lokale socjalne w Mieście Ustroń w 2014 r.

Lp.	Lokalizacja lokali socjalnych	Ilość lokali	Powierzchnia użytkowa w m ²
1.	ul. Daszyńskiego 52	18	643,25
2.	ul. Konopnickiej 20	4	87,40
3.	ul. Konopnickiej 38	19	418,41
4.	ul. Kuźnicza 5	17	292,81
5.	ul. 3 Maja 16	24	810,18
6.	ul. Wantuły 47	3	74,62
Razem		85	2 326,67

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Ustroń na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały Nr XLVI/500/2014 Rady Miasta Ustroń z dnia 26 czerwca 2014 r.)

Miasto Ustroń wynajmuje 3 lokale socjalne w budynku SM „Zacisze” w Ustroniu.

Tabela 2 Lokale komunalne w Mieście Ustroń w 2014 r.

Lp.	Lokalizacja lokali socjalnych	Ilość lokali	Powierzchnia użytkowa w m ²
1.	ul. Chabrów 12	18	708,70
2.	ul. Cieszyńska V	18	812,19
3.	ul. Cieszyńska VII	20	972,27
4.	ul. Daszyńskiego 54	9	605,02
5.	ul. Graniczna 25	4	157,60
6.	ul. Łączna 58	2	167,24
7.	ul. Lipowska 127	2	131,08
8.	ul. 9 Listopada 13	5	188,90
9.	ul. 3 Maja 68	1	46,13
10.	ul. Papiernia 4	5	203,81
11.	ul. Szkolna 1	3	124,50
12.	ul. Szpitalna 33	2	138,06
Razem		89	4 255,50

Źródło: Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Ustroń na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały Nr XLVI/500/2014 Rady Miasta Ustroń z dnia 26 czerwca 2014 r.)

2.4 Gospodarka i rynek pracy

Analizując liczbę podmiotów gospodarczych uwzględniając osoby przez nie zatrudniane, należy stwierdzić, iż sytuacja gospodarcza w Ustroniu ma charakter stabilny. Niewielkim wahaniom podlega liczba podmiotów zatrudniających poniżej 9 osób, niemniej ich udział w latach 2004-2014 wzrósł o blisko 6,5%.

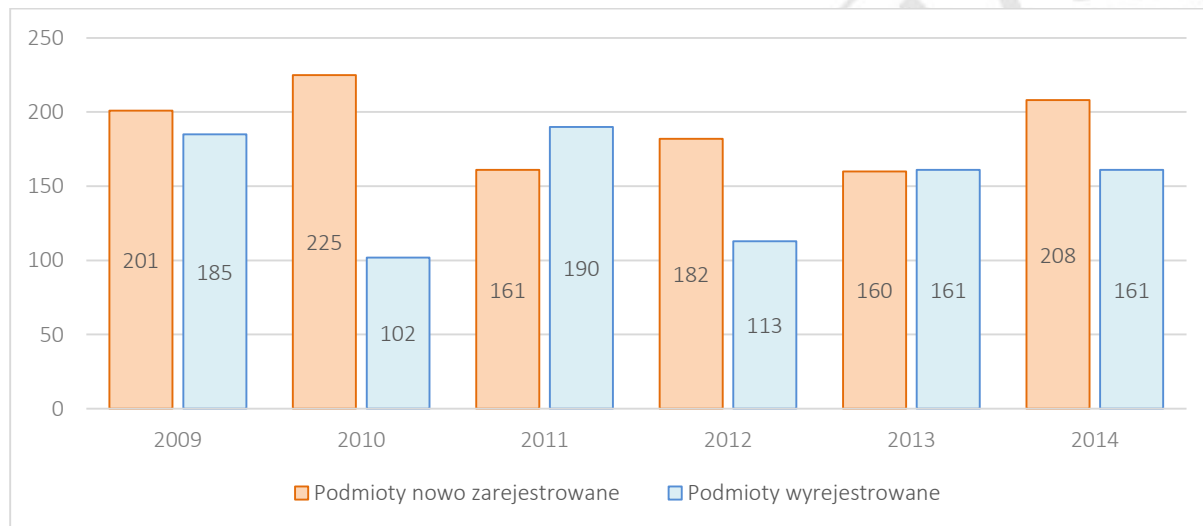
Tabela 3 Podmioty wg klas wielkości w Mieście Ustroń w latach 2004-2014

Klasa wielkości	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0 – 9	2 153	2 120	2 093	2 059	2 043	2 066	2 196	2 169	2 233	2 235	2 295
10 – 49	100	105	102	108	121	118	121	119	120	121	118
50 – 249	20	21	20	20	19	19	18	20	20	20	21
250 – 999	4	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4
1000 i więcej	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Razem	2 277	2 250	2 219	2 191	2 187	2 207	2 340	2 313	2 378	2 381	2 439

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dynamika powstawania nowych firm oraz liczba wyrejestrowań podmiotów gospodarczych w Ustroniu w omawianym okresie wzajemnie się bilansuje. W 2014 r. liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw wzrosła o 48 co może wynikać z wzrostu poziomu przedsiębiorczości mieszkańców Ustronia.

Wykres 9 Podmioty nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane w Mieście Ustroń w latach 2009-2014

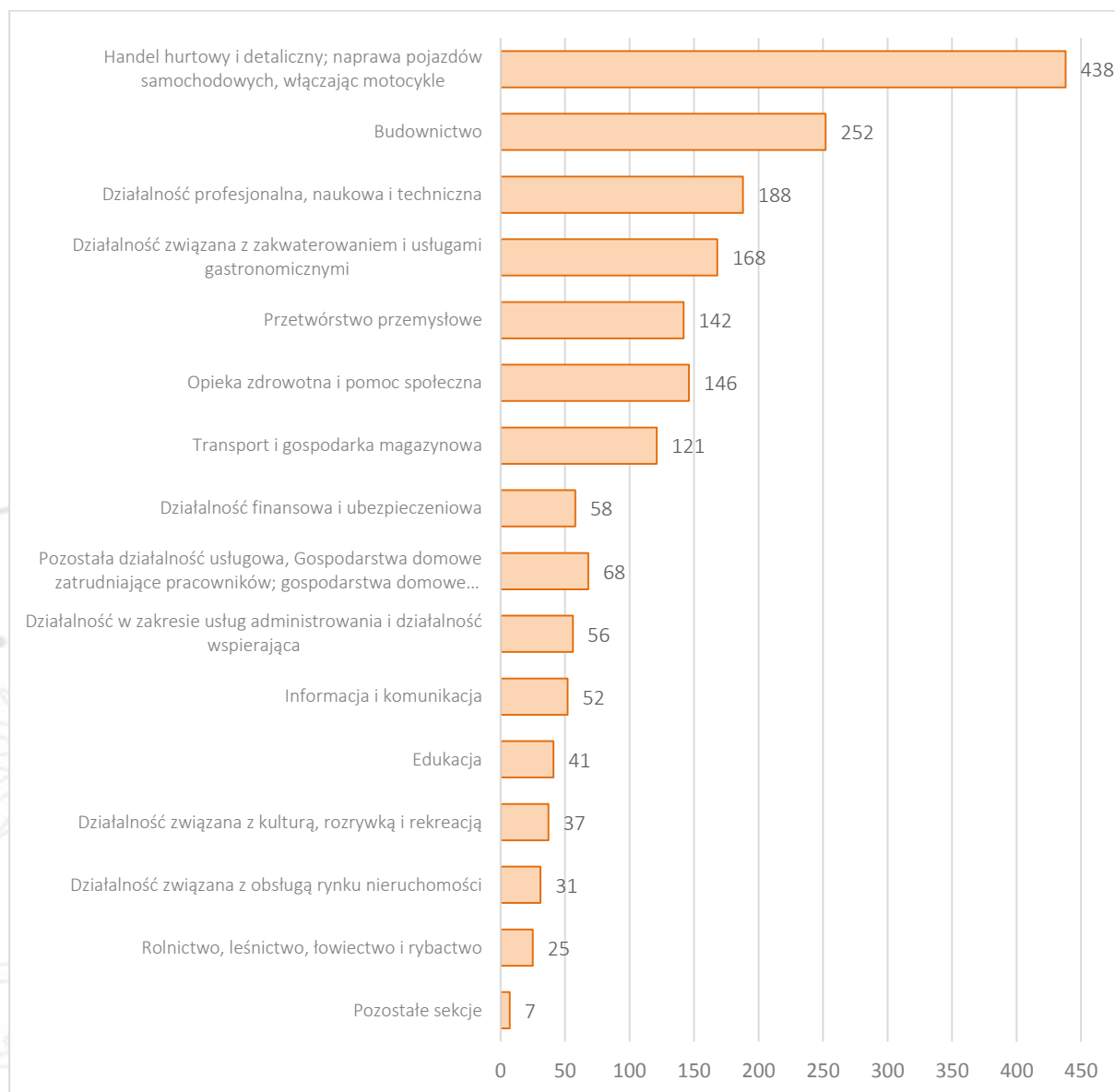

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Zestawienie liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Ustroniu umożliwia zdefiniowanie profilu gospodarczego miasta. Wiodącą rolę posiada działalność bezpośrednio związana z handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem,

co ma charakter standardowy. O specyfice Ustronia natomiast świadczy relatywnie wysoki poziom podmiotów zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną co potwierdza silną pozycję Ustronia jako ośrodka miejskiego w obrębie powiatu cieszyńskiego. Działalność związana z usługami gastronomicznymi i zakwaterowaniem wynika z uzdrowskiego charakteru miasta, determinującego turystyczny profil miasta.

Wykres 10 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wskaźniki gospodarcze w Ustroniu kształtują się na stabilnym poziomie. Jedynie słaba dynamika nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON może świadczyć o potrzebie tworzenia instrumentów wsparcia dla mieszkańców w tym zakresie.

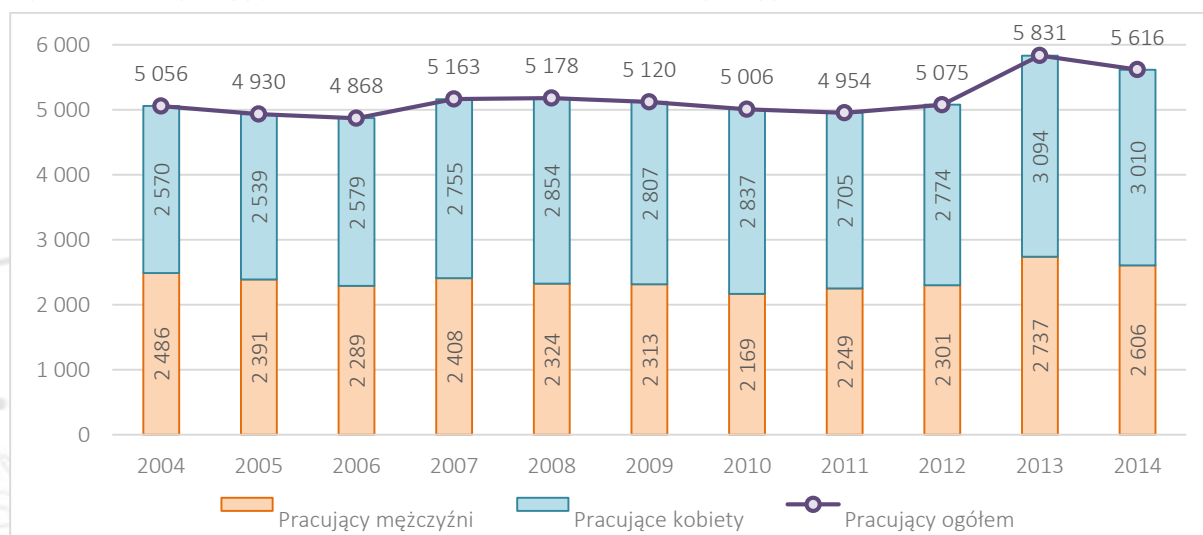
Tabela 4 Wskaźniki gospodarcze w Gminie Ustroń w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 425	1 469	1 448	1 486	1 488	1 517
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	130	141	101	114	100	130
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	119	64	119	71	101	101
Podmioty wpisane do rejestru na 1 000 ludności	142	147	145	149	149	152
Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	226	235	232	241	244	252
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	110	115	112	114	113	114
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	18	18	18	19	19	19
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców	4	4	4	4	4	4
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	37	35	35	36	37	40
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	1	1	0	1	2	2
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	206	226	162	184	164	215

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba pracujących w latach 2004-2014 w Mieście Ustroń wzrosła o 11,1%. Świadczy to o stabilności lokalnej gospodarki, szczególnie w kontekście kryzysu makroekonomicznego rozpoczętego w 2007 roku. Dodatkowo warto podkreślić skuteczną rewitalizację gospodarczą terenów po dawnych Zakładach Kuźniczych w Ustroniu, znajdujących się pomiędzy dwoma obszarami gdzie zidentyfikowano zjawiska kryzysowe w wymiarze społecznym oraz technicznym (tereny potartaczne przy ul. Kościelnej oraz teren stawów przy ul. Sportowej). W kontekście analizy liczby pracujących elementem wyróżniający Ustroń jest wysoka liczba pracujących kobiet – w 2014 roku stanowiły 53,6% łącznej liczby zatrudnionych w mieście. Omawiane zjawisko jest wynikiem funkcjonowania licznych obiektów zakwaterowania zbiorowego oraz ośrodków rehabilitacyjnych tradycyjnie zatrudniających w większości kobiety.

Wykres 11 Liczba pracujących w latach 2004-2014 w Mieście Ustroń, w tym wg płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.5 Edukacja

Sieć żłobków i przedszkoli w Ustroniu jest dostosowana do specyfiki miasta poprzez równomierne rozlokowanie. Każda dzielnica miasta posiada swoją, wydzieloną placówkę przedszkolną.

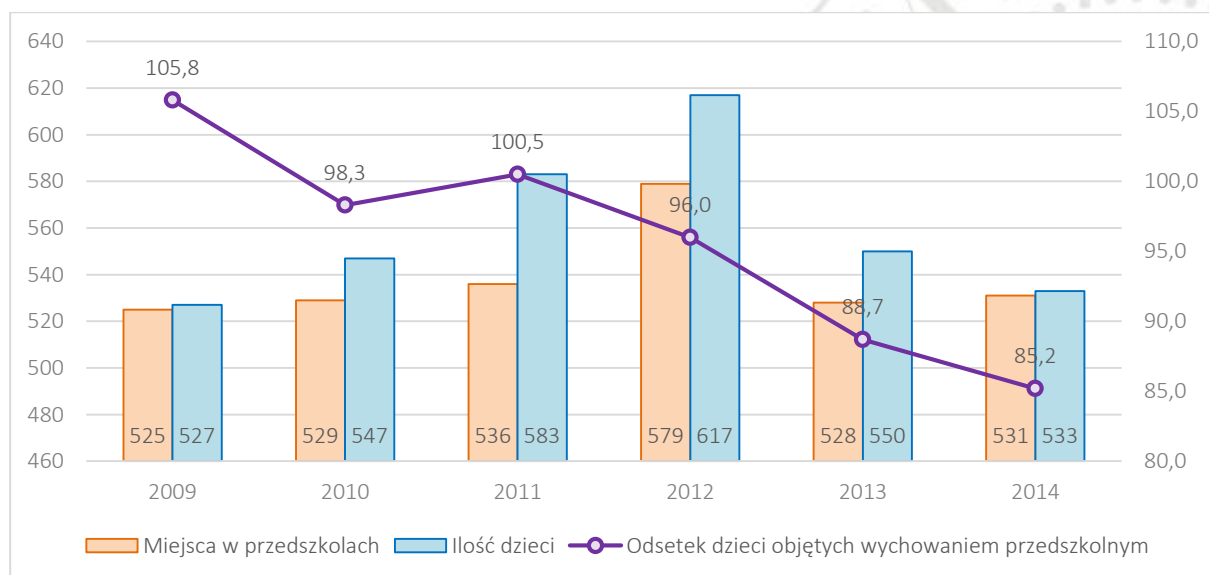
Tabela 5 Żłobki i przedszkola w Ustroniu w 2014 r.

Żłobki i przedszkola w Ustroniu	
Żłobek Miejski	ul. Gałczyńskiego 43
Przedszkole nr 1	ul. Partyzantów 9
Przedszkole nr 2	ul. Strażacka 1
Przedszkole nr 4	ul. Wiśniowa 13
Przedszkole nr 5	ul. Lipowska 127
Przedszkole nr 6	ul. Szeroka 7
Przedszkole nr 7	ul. Gałczyńskiego 16
Przedszkole Niepubliczne "Chatka Puchatka" w Ustroniu	ul. 3 Maja 24

Źródło: Baza szkół i placówek oświatowych, Kuratorium Oświaty w Katowicach

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym należy ocenić jako wysoki. Zilustrowane poniżej wahania wynikają z ustawowego nakazu rozpoczęcia edukacji dla 6-latków. Jednocześnie w kontekście niskiego poziomu przyrostu naturalnego należy zwiększyć dostęp do placówek zajmujących się edukacją przedszkolną.

Wykres 12 Miejsca w przedszkolach, ilość dzieci oraz odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Ustron w latach 2009-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie Ustronia nieznacznie spada. Biorąc pod uwagę spadającą liczbę osób wchodzących w wiek produkcyjny można wnioskować,

iz odnotowana tendencja ulegnie w najbliższych latach pogłębieniu. Analiza absolwentów szkół podstawowych cechuje się analogiczną dynamiką, jak w przypadku liczby uczniów (spadki wynoszą odpowiednio 2,4% oraz 9,1%).

Tabela 6 Uczniowie szkół podstawowych z Ustronia w latach 2010-2014

Wyszczególnienie		2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Szkoła Podstawowa nr 1	Dziewczęta	102	109	118	122
	Chłopcy	129	126	118	121
Szkoła Podstawowa nr 2	Dziewczęta	174	174	166	171
	Chłopcy	196	200	190	196
Szkoła Podstawowa nr 3	Dziewczęta	48	52	53	48
	Chłopcy	33	32	33	28
Szkoła Podstawowa nr 5	Dziewczęta	52	53	45	37
	Chłopcy	46	45	39	37
Szkoła Podstawowa nr 6	Dziewczęta	71	67	80	75
	Chłopcy	90	82	86	85
Razem:	Dziewczęta	447	455	462	453
	Chłopcy	494	485	466	467
Razem:		941	940	928	920

Źródło: Dane pozyskane ze szkół podstawowych z Ustronia

Tabela 7 Absolwenci szkół podstawowych z Ustronia w latach 2010-2014

Wyszczególnienie		2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Szkoła Podstawowa nr 1	Dziewczęta	11	14	20	20
	Chłopcy	27	20	21	19
Szkoła Podstawowa nr 2	Dziewczęta	40	25	33	29
	Chłopcy	34	30	29	28
Szkoła Podstawowa nr 3	Dziewczęta	6	6	8	11
	Chłopcy	5	6	8	5
Szkoła Podstawowa nr 5	Dziewczęta	11	10	8	7
	Chłopcy	9	10	9	5
Szkoła Podstawowa nr 6	Dziewczęta	14	8	15	19
	Chłopcy	15	8	13	15
Razem:	Dziewczęta	82	63	84	86
	Chłopcy	90	74	80	72
Razem:		172	137	164	158

Źródło: Dane pozyskane ze szkół podstawowych z Ustronia

W zakresie liczby uczniów oraz absolwentów szkół gimnazjalnych w Ustroniu dostrzega się oznaki kryzysu demograficznego. Spadki w omawianym okresie wyniosły odpowiednio 17% oraz 13% –co wskazuje na konsekwentne pogłębianie się zjawiska niskiej dzietności kobiet zamieszkujących obszar. Niski przyrost naturalny w perspektywie długookresowej może wpłynąć negatywnie na dynamikę rozwoju lokalnej gospodarki.

Tabela 8 Uczniowie szkół gimnazjalnych z Ustronia w latach 2009-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Gimnazjum nr 1	Dziewczęta	138	147	117	101	90
	Chłopcy	144	124	131	125	128
Gimnazjum nr 2	Dziewczęta	154	143	156	140	146
	Chłopcy	138	130	128	117	116
Razem:	Dziewczęta	292	290	273	241	236
	Chłopcy	282	254	259	242	244
Razem:		574	544	532	483	480

Źródło: Dane pozyskane ze szkół gimnazjalnych z Ustronia

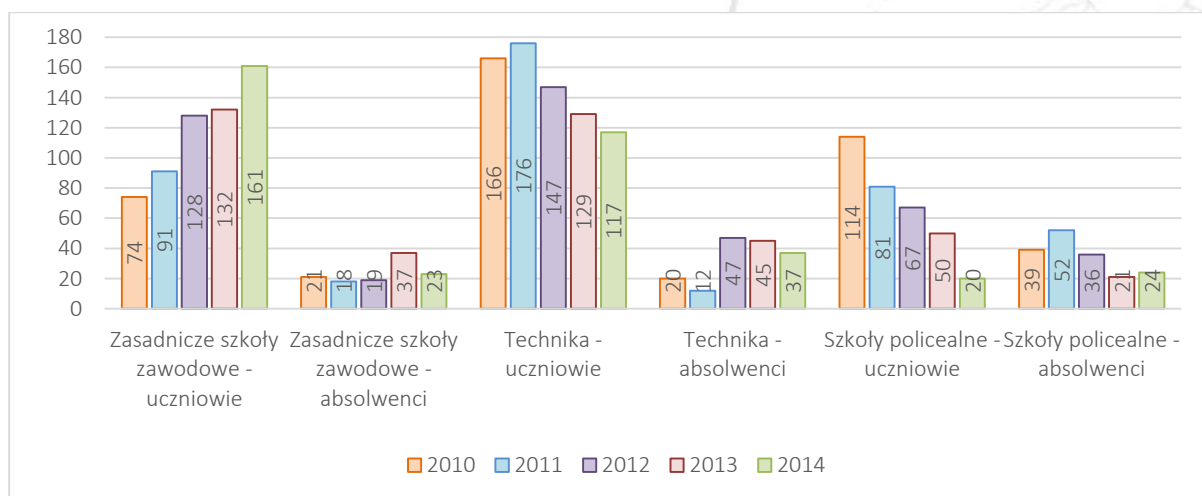
Tabela 9 Absolwenci szkół gimnazjalnych z Ustronia w latach 2009-2014

Wyszczególnienie		2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Gimnazjum nr 1	Dziewczęta	39	50	47	46	22
	Chłopcy	53	41	41	40	44
Gimnazjum nr 2	Dziewczęta	46	51	57	36	61
	Chłopcy	52	41	45	38	39
Razem:	Dziewczęta	85	101	104	82	83
	Chłopcy	105	82	86	78	83
Razem:		190	183	190	160	166

Źródło: Dane pozyskane ze szkół gimnazjalnych z Ustronia

Na poniższym wykresie zilustrowano populację młodzieży uczęszczającą do placówek edukacyjnych na poziomie ponadgimnazjalnym. Miasto Ustroń nie ma charakteru ośrodka edukacyjnego, taką destynacją jest Cieszyn – będący miastem powiatowym. Jedyną placówką aktualnie funkcjonującą w Ustroniu na szczeblu edukacji ponadgimnazjalnej jest Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych – tracący na znaczeniu ze względu na upadek Zakładów Kuźniczych w Ustroniu.

Wykres 13 Uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w Ustroniu w latach 2010-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W poniższej tabeli szczegółowo zestawiono sektor szkolnictwa na poziomie ponadgimnazjalnym ulokowany w Ustroniu. Silną stroną jest funkcjonowanie Wyższej Szkoły Inżynierii Dentystycznej i Nauk Humanistycznych im. prof. Meissnera, kształcącej na poziomie studiów licencjackich i magisterskich.

Tabela 10 Szkoły ponadgimnazjalne, policealne i uczelnie wyższe w Ustroniu

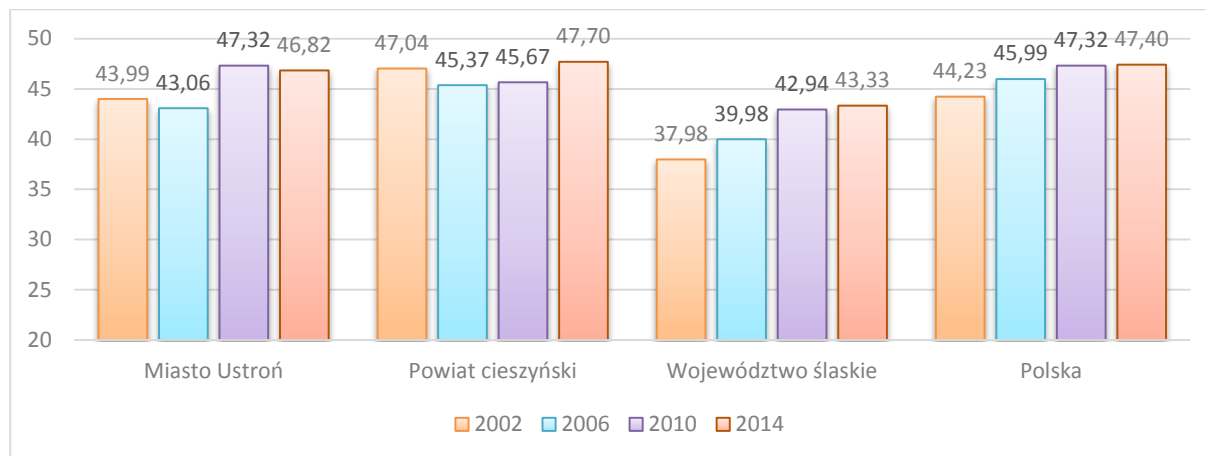
Nazwa placówki edukacyjnej		Kierunki kształcenia
Szkoły ponadgimnazjalne		
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Ustroniu	Technikum	Technik mechanik (z podstawami programowania obrabiarek sterowanych numerycznie cnc) Technik informatyk Technik logistyk Technik cyfrowych procesów graficznych
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Sprzedawca Elektromechanik Mechanik pojazdów samochodowych Klasa wielozawodowej - wszystkie zawody
Zespół Szkół w Ustroniu	Niepubliczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Klasa wielozawodowa
Szkoły policealne		
Zespół Szkół w Ustroniu	Policealna Szkoła Sekretarek	Sekretarka medyczna
	Niepubliczne Medyczne Studium Zawodowe	Technik masażysta
Medyczne Studium Techniki Dentystycznej	Technik dentystyczny	Medyczne Studium Techniki Dentystycznej
Uczelnie wyższe		
Wyższa Szkoła Inżynierii Dentystycznej i Nauk Humanistycznych im. prof. Meissnera	Studia pierwszego stopnia	Inżynieria dentystyczna - inżynierskie Higiena stomatologiczna - licencjackie Ochrona przyrody i krajobrazu - inżynierskie Hotelarstwo i gastronomia - licencjackie
	Studia drugiego stopnia	Inżynieria dentystyczna - uzupełniające magisterskie

Źródło: Baza szkół i placówek oświatowych, Kuratorium Oświaty w Katowicach, <http://www.szkoły.ustron.zdz.pl/>, <http://www.zspustron.internetdsl.pl/>, <http://www.wsid.edu.pl/>

2.6 Aktywność społeczna – organizacje pozarządowe

Aktywność społeczną mieszkańców Ustronia należy ocenić jako ponadprzeciętną – szczególnie na tle frekwencji osiągananej przez całe województwo śląskie. Społeczeństwo obywatelskie to działalność w trzecim sektorze – w 2014 roku w Ustroniu odnotowano 6 fundacji oraz 57 stowarzyszeń.

Wykres 14 Frekwencja wyborcza w ujęciu porównawczym

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza

Jak już wspomniano, w Ustroniu, w różnych sferach życia społecznego, działają 63 organizacje pozarządowe. Najwięcej jest organizacji sportowo- turystycznych – 13, w zakresie kultury działa 12 organizacji, oświaty – 5. Dodatkowo funkcjonuje: 6 Stowarzyszeń Chrześcijańskich, 6 Fundacji, 4 organizacje kombatanckie, 4 Ochotnicze Straże Pożarne oraz 3 Koła Gospodyń Wiejskich. Wśród działających podmiotów – 10 stowarzyszeń posiada status organizacji pożytku publicznego.

Tabela 11 Stowarzyszenia działające na terenie miasta, które otrzymują dotacje z budżetu Miasta Ustroń

L.p.	Stowarzyszenia, które otrzymują dotacje z Miasta Ustroń
1.	Stowarzyszenie Kulturalne „Równica”
2.	Stowarzyszenie Miłośników Kultury Ludowej „Czantoria”
3.	Towarzystwo Kształcenia Artystycznego
4.	Stowarzyszenie Ustrońskie Dożynki
5.	Stowarzyszenie Twórcze „Brzimy”
6.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Ekumeniczne
7.	Towarzystwo Miłośników Ustronia
8.	Stowarzyszenie Miłośników Kuźni Ustroń
9.	Stowarzyszenie Miłośników Zabytkowej Motoryzacji „Rdzawe Diamenty”
10.	Stowarzyszenie „Czytelnia Katolicka”
11.	Towarzystwo Kontaktów Zagranicznych
12.	Stowarzyszenie „AVE” w Ustroniu - co 2 lata

L.p.	Stowarzyszenia, które otrzymują dotacje z Miasta Ustroń
13.	Parafia Ewangelicko- Augsburgska- Ustroński Chór Ewangelicki - co 2 lata
14.	Polski Związek Emerytów i Rencistów
15.	Ewangelickie Stowarzyszenie „Maria i Marta”
16.	Towarzystwo Opieki Nad Niepełnosprawnymi
17.	Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej
18.	Uczniowski Klub Sportowy „Beskidy”,
19.	Stowarzyszenie Rekreacyjno- Sportowe „Czantoria”
20.	Klub Sportowy „Nierodzim”
21.	Klub Sportowy „Kuźnia”
22.	Klub Sportowy „Nierodzim”
23.	Międzyszkolny Klub Sportowy „Ustroń”
24.	Towarzystwo Rekreacyjno- Sportowe „Siła”
25.	Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Ustronia
26.	Fundacja Św. Antoniego
27.	Ustrońskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „Rodzina”
28.	Misja wśród Uzależnionych od Alkoholu „Nowa Nadzieja”
29.	Śląska Fundacja ETOH-Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej
30.	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Rodzinie „Można Inaczej”
31.	Parafia Ewangelicko- Augsburgska w Ustroniu
32.	Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Rodzin „Ponad Granicami”
33.	Parafia Rzymsko- Katolicka w Ustroniu- Polanie

Źródło: Dane Urzędu Miasta Ustroń

Wartość udzielanych dotacji w minionym pięcioleciu kształtowała się na stabilnym poziomie, nieznacznie przekraczając 1 milion złotych. Część tych środków jest powierzana organizacjom pozarządowym w formie realizacji zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej – ukierunkowanego na wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 12 Liczba i wartość dotacji udzielonych rzecz organizacjom pozarządowym, działającym na terenie Ustronia, na realizację zadań publicznych, w latach 2010-2014

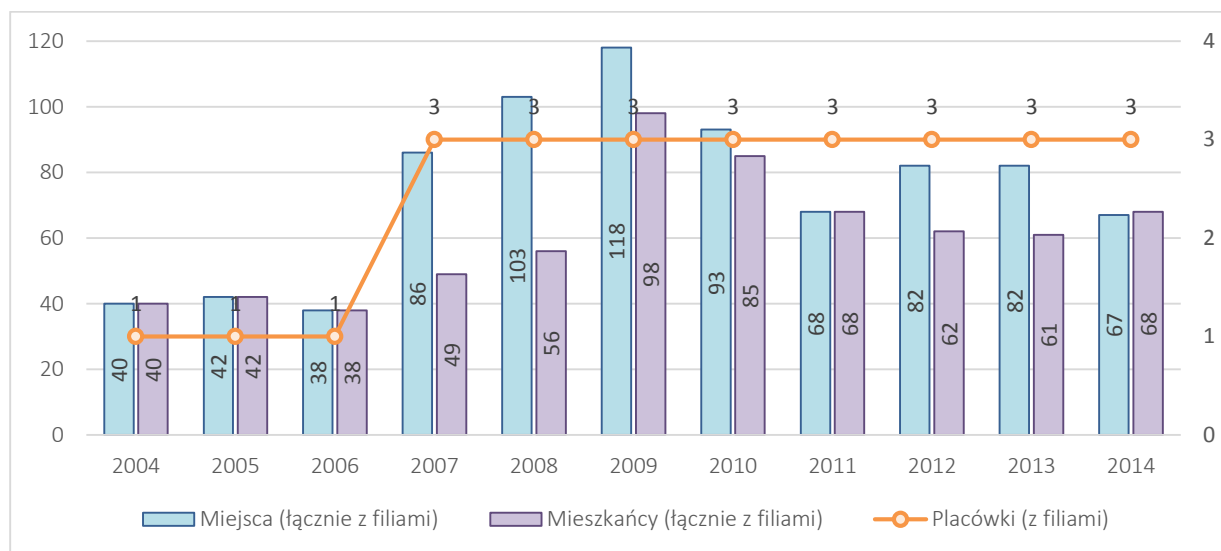
Lata	Liczba udzielonych dotacji	Wartość udzielonych dotacji
2014	47	1 107 700 zł
2013	41	1 036 500 zł
2012	44	1 049 500 zł
2011	44	1 072 000 zł
2010	45	1 098 000 zł

Źródło: Dane Urzędu Miasta Ustroń

2.7 Pomoc społeczna

Zasoby pomocy społecznej w Ustroniu mają charakter stabilny. Biorąc jednak pod uwagę identyfikowane potrzeby należy podkreślić konieczność zwiększania (rozwijania i modernizacji) infrastruktury pomocy społecznej w mieście.

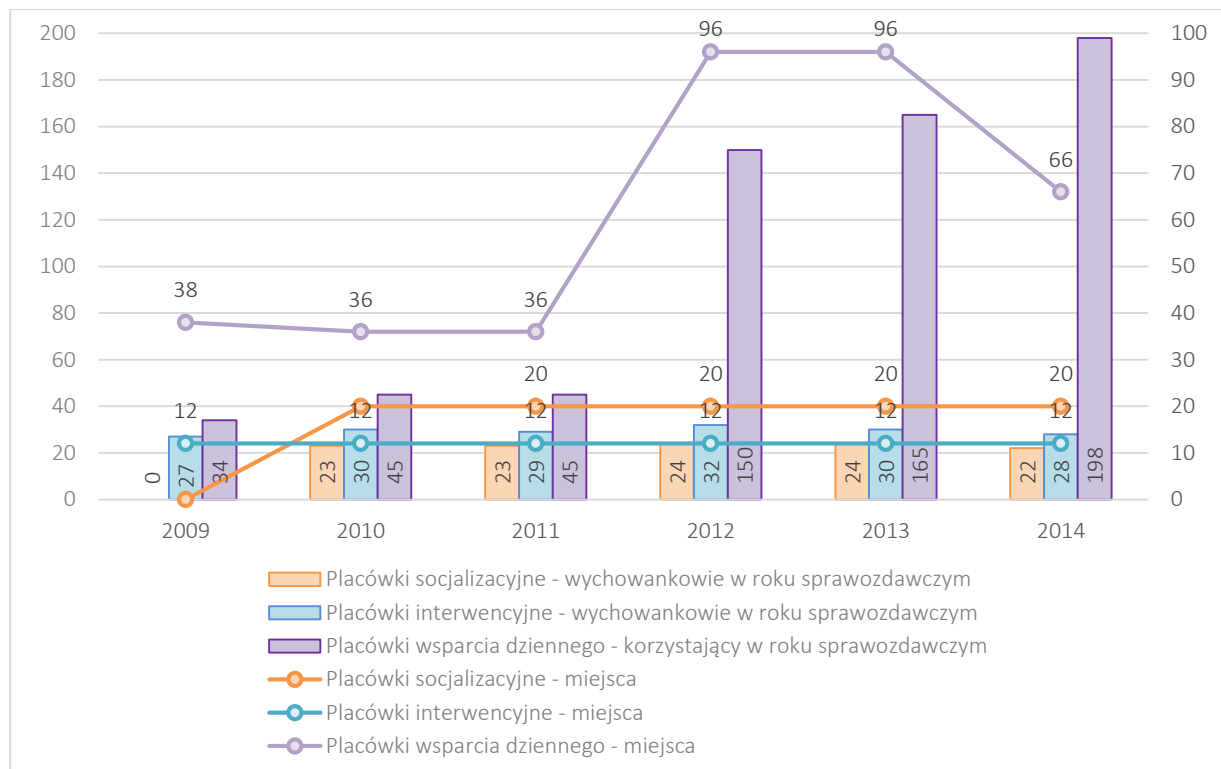
Wykres 15 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w Ustroniu w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Poniższy wykres ilustruje wzrost liczby miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (socjalizacyjne, interwencyjne) oraz placówkach wsparcia dziennego. Ich liczba jest w dalszym ciągu niedostosowana do potrzeb zgłaszanych przez instytucje zajmujące się wsparciem rodzin w zakresie stymulowania funkcji wychowawczo-opiekuńczych oraz pomocy społecznej.

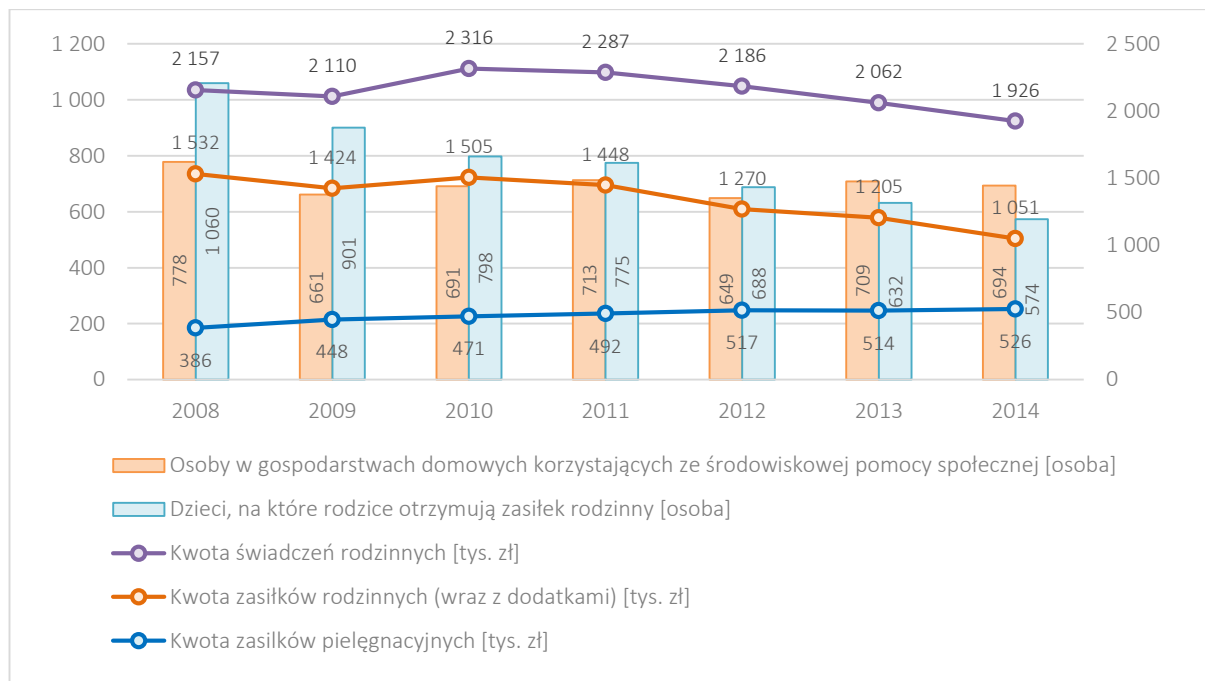
Wykres 16 Wychowankowie/korzystający oraz liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (socjalizacyjne, interwencyjne) oraz placówkach wsparcia dziennego w Mieście Ustroń w latach 2009-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba klientów i podopiecznych korzystających ze świadczeń realizowanych przez pomoc społeczną w Ustroniu kształtuje się na stabilnym poziomie. Wahania w tym zakresie wynikają z dynamicznych procesów demograficznych, głównie w zakresie przyrostu naturalnego. Natomiast środki przeznaczane na pomoc społeczną pozostają na ustabilizowanym poziomie – wskazuje to na kosztochłonność usług dedykowanych osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Wykres 17 Korzystający z pomocy społecznej, otrzymujący zasiłek rodzinny wraz z kwotami wypłaconych zasiłków w Mieście Ustroń w latach 2008-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

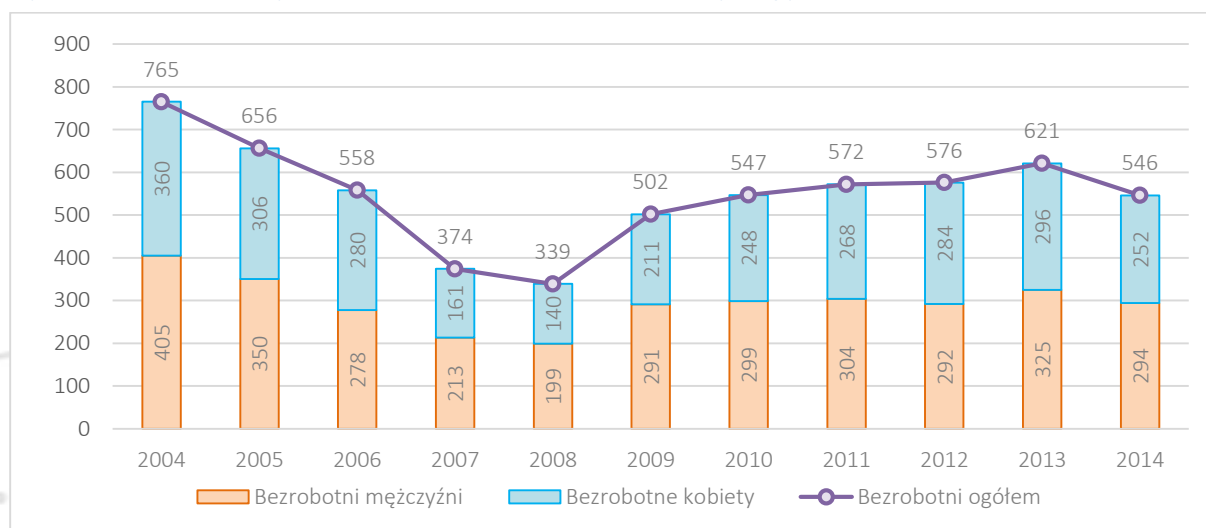

3. Analiza problemów społecznych

3.1 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia w okresie od 2004 roku w liczbach bezwzględnych zmalało, niemniej od 2009 roku można było dostrzec jego wzrost osiągający największą wartość w 2013 roku. W 2014 roku odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych. Spośród 546 mieszkańców zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie, $\frac{3}{4}$ znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Jest to jedno ze źródeł degradacji tkanki miejskiej w wymiarze społecznym w określonych obszarach problemowych.

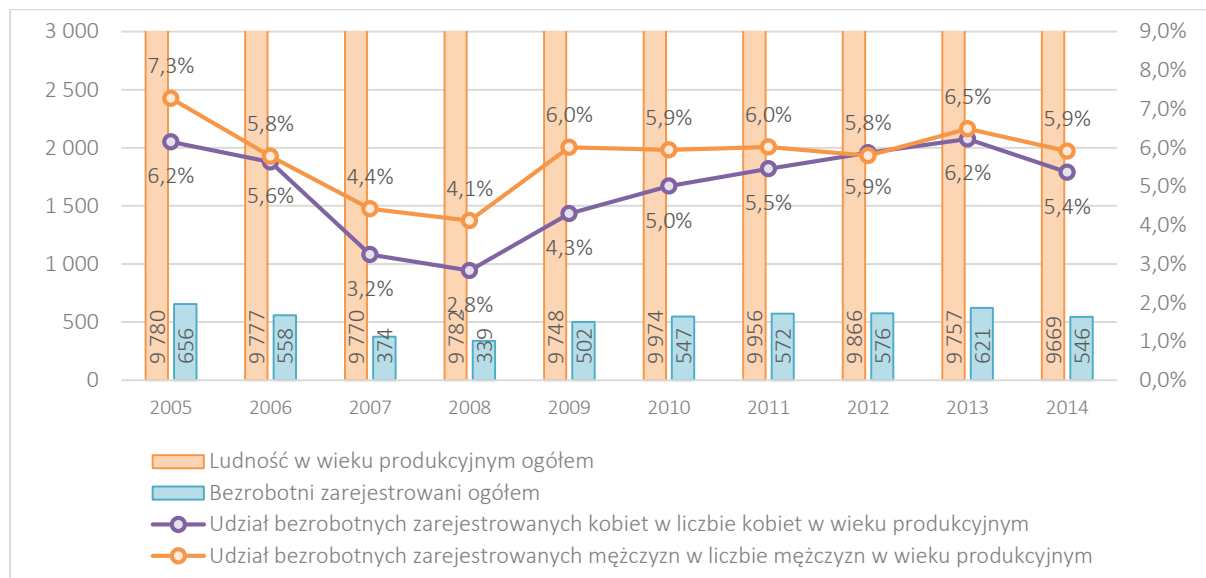
Wykres 18 Liczba bezrobotnych w latach 2004-2014 w Mieście Ustroń, w tym wg płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w porównaniu do mężczyzn (o 0,5%) wynika z przywoływanego już uzdrowskowo-rehabilitacyjnego charakteru Ustronia. Jednocześnie poziom bezrobocia od roku 2009, należy ocenić jako ustabilizowany.

Wykres 19 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście Ustroń w latach 2005-2014.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analiza liczby bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Mieście Ustroń pozwala na wyodrębnienie grup wymagających szczególnych form wsparcia. Zjawisko długotrwałego bezrobocia wzrosło o 47,9%, a wśród osób powyżej 50 roku życia o 13,4%. Grupą o równie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy są również kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka – wzrost o 35,2% oraz kobiety samotnie wychowujące dziecko do 18 roku życia – 32,4%. Omawiane kategorie są szczególnie narażone na marginalizację społeczną i ekonomiczną.

Tabela 13 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Mieście Ustroń w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Do 25 roku życia	84	100	96	92	69
Długotrwale bezrobotne	196	229	244	273	290
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	34	36	45	44	46
Powyżej 50 roku życia	156	154	166	177	177
Bez kwalifikacji zawodowych	90	81	99	118	112
Bez doświadczenia zawodowego	97	94	108	103	86
Bez wykształcenia średniego	315	325	309	327	275
Kobiety samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	37	45	62	59	49
Kobiety, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	6	10	9	8	8

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Niepełnosprawni	39	39	42	44	40
Bezrobotni będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	472	505	508	554	466
- z tego kobiety	201	227	241	264	213

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Szczegółowa analiza zjawiska bezrobocia znajduje się w poniższej tabeli. W dalszej części opracowania będzie ona skonfrontowana z wskaźnikami dedykowanymi każdemu ze zdefiniowanych obszarów zdegradowanych – udowadniając ich zdegradowanie ekonomiczne i społeczne.

Tabela 14 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy w Mieście Ustroń w latach 2010-2014

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014
Czas pozostawania bez pracy w m-c	Do 1	48	46	63	63	52
	1-3	126	130	136	146	124
	3-6	121	119	98	117	90
	6-12	115	111	87	93	78
	12-24	84	98	96	95	92
	Powyżej 24	50	68	96	107	110
Wiek	18-24	84	100	96	92	69
	25-34	160	176	157	161	130
	35-44	100	90	102	128	116
	45-54	117	116	120	120	111
	55-59	71	73	78	87	74
	60 lat i więcej	12	17	23	33	46
Wykształcenie	Wyższe	56	60	69	81	64
	Policealne i średnie zawodowe	117	134	128	143	142
	Średnie ogólnokształcące	56	53	70	70	65
	Zasadnicze zawodowe	183	193	165	193	159
	Gimnazjalne i poniżej	132	132	144	134	116
Staż pracy	Do 1 roku	79	88	94	75	82
	1-5	106	135	113	145	111
	5-10	76	81	83	76	82
	10-20	93	91	103	109	101
	20-30	85	79	83	94	77
	30 lat i więcej	45	36	33	41	32
Ogółem	Bez stażu	60	62	67	81	61
Ogółem		544	572	576	621	546

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Zestawienie zawodów o charakterze deficytowym wskazuje na zapotrzebowanie na osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym i technicznym. Koresponduje to z malejącą w Ustroniu liczbą bezrobotnych posiadających wykształcenie zawodowe (spadek o prawie 15%). Wskazuje to na niedostosowanie systemu szkolnictwa do potrzeb rynku pracy (problem wynika z jakości szkolnictwa ponadgimnazjalnego pozostającego poza kompetencjami ustawowymi samorządu gminnego).

Tabela 15 Zestawienie 10 zawodów o największym wskaźniku intensywności nadwyżki oraz 10 zawodów o najwyższym poziomie deficytu w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2014 roku

10 zawodów o największym wskaźniku intensywności nadwyżki	10 zawodów deficytowych o najwyższym poziomie deficytu
Technik ekonomista	Telemarketer
Pedagog	Sortowacz surowców wtórnych
Technik budownictwa	Specjalista do spraw sprzedaży
Ślusarz	Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych
Stolarz	Sekretarka
Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	Rozbieracz-wykrawacz
Elektromonter	Doradca klienta
Technik rolnik	Technik prac biurowych
Cukiernik	Asystentka nauczyciela przedszkola
Malarz-tapeciarz	Operator maszyn do produkcji wyrobów z drutu, lin i siatek

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

3.2 Uzależnienia

W Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Skoczowie udziela się rocznie około 70-ciu porad pacjentom z Ustronia, a z Ośrodka Leczenia Uzależnień skorzystało 10 pacjentów. Ponadto zwiększyła się liczba osób, w stosunku, do których Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wszczęła postępowania w sprawie leczenia odwykowego. Znaczna część postępowań prowadzonych przez Komisję kończyła się skierowaniem sprawy do Sądu, co jest jednoznaczne z małą liczbą osób dobrowolnie podejmujących leczenie. Osoby z nałożonym przez Sąd obowiązkiem podjęcia leczenia odwykowego bardzo często natomiast nie wywiązują się z niego, a Sąd bezskutecznie egzekwuje swoje postanowienia w tych sprawach.

Ustroń należy do miast, w których funkcjonują praktycznie wszystkie podstawowe instytucje, w kompetencjach których znajduje się kwestia problemu alkoholowego, narkotykowego i przemocy w rodzinie. Do instytucji tych należą w szczególności:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – organizujący przede wszystkim pomoc materialną i pracę socjalną,
- Straż Miejska, Komisariat Policji, (a także na terenie Powiatu Cieszyńskiego Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy) – zajmujące się ściganiem i karaniem osób dopuszczających się czynów karalnych pod wpływem alkoholu lub narkotyków,
- Szkoły podstawowe i gimnazja – realizujące głównie programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży oraz zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym i problemem przemocy,
- Placówki służby zdrowia – świadczące pomoc medyczną osobom mającym powyższe problemy i ich rodzinom.
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – prowadząca postępowania w sprawie zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby uzależnione od alkoholu,

Poza ww. instytucjami istnieje także kilka innych, które zajmują się pomocą rodzinom z problemem alkoholowym. Jednakże niektóre z nich zaczynają rozszerzać zakres swojego działania o problem narkomanii. Są to:

- Oddział Terapii Uzależnień od Alkoholu i Poradnia Leczenia Uzależnień w Skoczowie – realizujące głównie programy terapeutyczne dla osób uzależnionych od alkoholu i uzależnionych krzyżowo (jednocześnie od alkoholu i narkotyków) oraz dla osób współuzależnionych.
- Śląska Fundacja – „Błękitny Krzyż” w Bielsku-Białej – prowadzenie oddziału leczenia zespołów abstynencyjnych.
- Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej – udzielanie wszechstronnej pomocy osobom w stanie nietrzeźwym.

Bardzo istotny zasób instytucjonalny stanowią organizacje pozarządowe, które podejmują się, realizacji szeregu działań w zakresie pomocy rodzinom pozostającym w kryzysie.

Są to:

- Ustrońskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub Abstynenta „Rodzina” – prowadzenie klubu abstynenta, prowadzenie poradnictwa dla uzależnionych i ich rodzin, wspieranie grup samopomocowych, organizowanie działań edukacyjno-rekreacyjnych.
- Misja wśród Uzależnionych od Alkoholu „Nowa Nadzieja” – prowadzenie cokwartalnych dni terapeutycznych, prowadzenie spotkań klubowych, przygotowanie świątecznych paczek żywnościowych dla rodzin z problemem alkoholowym.
- Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej „Być Razem” – udzielanie schronienia ofiarom przemocy, opieka pedagogiczna i psychologiczna; udzielanie schronienia matkom samotnie wychowującym dzieci, prowadzenie grup wsparcia, udzielanie schronienia bezdomnym.
- Fundacja Św. Antoniego – wydawanie posiłków dla ludzi w trudnej sytuacji społecznej i materialnej, zorganizowanie kolonii letniej dla dzieci z rodzin patologicznych.
- Towarzystwo Opieki Nad Niepełnosprawnymi – organizowanie turnusów rehabilitacyjno- profilaktycznego dla niepełnosprawnych.
- Klub Sportowy „Kuźnia” – prowadzenie zajęć sportowych dla żaków i trampkarzy, zorganizowanie obozu sportowego.
- Stowarzyszenie Rekreacyjno- Sportowe „Czantoria” – organizowanie aktywnego wypoczynku, poprzez wycieczki i obozy kształtujące trzeźwy styl życia.
- Międzyszkolny Klub Sportowy „Ustroń” – prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, sportowych, w szkołach ustrońskich z wykorzystaniem szkolnych programów profilaktycznych.
- Parafia Ewangelicko- Augsburgska – prowadzenie warsztatów muzycznych, koncerty, prowadzenie warsztatów plastycznych i turystycznych, zorganizowanie zajęć integracyjnych dla rodzin.
- Parafia Rzymskokatolicka – przygotowanie dzieci i młodzieży do udział w Parafiadzie w Warszawie.

- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Rodzin „Ponad Granicami” – prowadzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży, organizowanie półkolonii w czasie wakacji, organizowanie festynów i innych imprez profilaktycznych.
- Stowarzyszenie Kulturalne „Równica” – organizowanie obozów wypoczynkowo-szkoleniowych, połączonych z realizacją programu profilaktycznego

Tabela 15 Dane dotyczące zjawiska uzależnienia od alkoholu w Mieście Ustroń w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób wezwanych na Komisję Interwencyjną Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ustroniu	16	15	16	30	23
Liczba osób przewiezionych z terenu Miasta Ustroń na Izbę Wytrzeźwień w Bielsku-Białej	89	97	90	92	78

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Ustroniu

3.3 Przemoc w rodzinie

W Ustroniu funkcjonuje Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który powołany został zarządzeniem nr 94/2011 Burmistrza Miasta Ustroń dnia 16 maja 2011 roku. Zespół liczy 10 osób. Posiedzenia MZI odbywają się średnio raz na kwartał, natomiast grupy robocze organizowane są doraźnie dla potrzeb rozwiązania konkretnej sprawy. W roku 2010 – Policja sporządziła 8 Niebieskich Kart. W roku 2011 – do 15 maja Policja sporządziła 4 Niebieskie Karty. Od dnia 16 maja 2011 roku tj. po powołaniu MZI do przewodniczącego MZI wpłynęły 3 „Niebieskie Karty-A” (NK-A) spisane przez pracowników socjalnych. W roku 2012 do przewodniczącego MZI wpłynęły 23 „Niebieskie Karty-A” (NK-A) z czego: 15 – spisanych przez Policję, 7-przez pracowników socjalnych, 1 – przez służbę zdrowia. W 22 przypadkach osobami doświadczającymi przemocy były osoby dorosłe (20 kobiet i 2 mężczyzn), w 1 przypadku osobą doświadczającą przemocy było dziecko. W 23 przypadkach sprawcami przemocy były osoby dorosłe w tym: 22 mężczyzn i 1 kobieta . Wypełniono: 13 formularzy „Niebieska Karta-C”, 5 formularzy „Niebieska Karta-D” Zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 20 przypadkach. W roku 2013 do przewodniczącego MZI wpłynęło 20 „Niebieskich Kart-A” (NK-A) z czego: 13 spisanych przez Policję, 7 – przez pracowników

socjalnych. Osoby doznające przemocy to 14 kobiet, 5 mężczyzn, 1 dziecko. W 20 przypadkach sprawcami przemocy były osoby dorosłe – 20 mężczyzn. W ramach toczących się postępowań odbyło się 35 spotkań grup roboczych, podczas których wypełniono: 20 formularzy „Niebieska Karta-C”, 13 formularzy „Niebieska Karta-D”. Zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 15 sprawach. W roku 2014 do przewodniczącego MZI wpłynęło 11 „Niebieskich Kart-A” (NK-A) z czego: 6 spisanych przez Policję, 4 – przez pracowników socjalnych, 1 – przez służbę zdrowia. Osoby doznające przemocy to 10 kobiet, 1 mężczyzna. W 11 przypadkach sprawcami przemocy były osoby dorosłe – 10 mężczyzn i 1 kobieta. W ramach toczących się postępowań odbyło się 17 spotkań grup roboczych w celu spisania formularzy: „Niebieska Karta-C” – 10 razy, „Niebieska Karta-D” – 7 razy. Zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 13 sprawach.

3.4 Bezdomność

Osoba bezdomna zgodnie z art 6. pkt 8. ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym, w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Oznacza to, iż w przypadku osoby posiadającej zameldowanie na pobyt stały, ale z różnych przyczyn (przemoc domowa, konflikty rodzinne, złe warunki techniczne lokalu) niezamieszkałą w tym lokalu, mamy do czynienia ze zjawiskiem bezdomności.

Do najważniejszych przyczyn bezdomności należą: eksmisje, wymeldowanie z miejsca zamieszkania, konflikty rodzinne, uzależnienie od alkoholu, utrata pracy, bezrobocie, ubóstwo, zadłużenia, przemoc domowa, długotrwała choroba i niepełnosprawność, brak mieszkania po opuszczeniu Zakładu Karnego oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych. Utrata mieszkania to wtórna przyczyna bezdomności. Wynika ona z przyczyn pierwotnych, takich jak brak środków na regulowanie opłat wynikających z eksploatacji lokalu. Usamodzielnienie osoby bezdomnej to indywidualna długa ścieżka każdej osoby czy bezdomnej rodziny. Trudności wynikają z braku wystarczającej ilości mieszkań w zasobach gminy i znalezieniem pracy na obecnym rynku pracy. W przypadku osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość, pracę należy rozpocząć od skutecznego odbycia terapii odwykowej.

Celowość kolejnych działań uwarunkowana jest bowiem motywacją do ich podjęcia. Planowanie i wymaganie innej aktywności wobec osoby uzależnionej z pominięciem terapii odwykowej są z góry skazane na niepowodzenie, ponieważ mechanizmy charakterystyczne dla uzależnień są silniejsze od woli klienta.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej skierował, w 2014 roku, 9 osób do ośrodków wsparcia oraz do domu ludzi bezdomnych – koszt 13.631 zł. Bezdomnym schronienia udziela Fundacja Dobrego Pasterza, zaś niezbędną odzież oraz ciepły posiłek oferuje Fundacja św. Antoniego.

3.5 Ubóstwo

Ubóstwo jest problemem społecznym występującym w każdej gminie. Powiązane jest ono jednak z innymi problemami takimi jak bezrobocie, wielodzietność, uzależnienia. System pomocy społecznej w Polsce przewiduje wsparcie finansowe osób dotknięte ubóstwem ale w sytuacjach, gdy towarzyszą temu inne okoliczności lub powody uzasadniające udzielenie takiej pomocy. Wydaje się więc za zasadne rozpatrywanie tego zjawiska przy omawianiu innych problemów społecznych gminy.

Udzielenie pomocy finansowej ze środków publicznych zależy od tego, czy dochody osoby lub rodziny są niższe od kryterium dochodowego, które aktualnie wynosi 514 zł na osobę w rodzinie lub 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Oznacza to, że wsparcie tego rodzaju mogą uzyskać najuboższe osoby. Ci, którzy przekraczają kryterium dochodowe mogą liczyć na działania ośrodka pomocy społecznej w formie pracy socjalnej, która ma na celu pomoc w przezwyciężeniu zaistniałych trudności. W szczególnych sytuacjach możliwa jest pomoc finansowa.

Inną formą pomocy dla rodzin o niskich dochodach jest system świadczeń rodzinnych, których zadaniem jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Tu kryterium dochodowe wynosi 574 zł na osobę w rodzinie lub 664 zł w rodzinie, w której wychowuje się dziecko niepełnosprawne. Osoby samotnie wychowujące dziecko, a nie otrzymujące zasądzonych alimentów od jednego z rodziców po spełnieniu wymogów ustawowych mogą otrzymać zaliczkę alimentacyjną. Ośrodek pomocy społecznej wypłacił w 2014 roku zasiłki

79 rodzinom, które pobrały 340 świadczeń. Wyplacono 423 zasiłków stałych, dla 44 osób, na kwotę 201 722,00 zł.

3.6 Niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest poważnym problemem zdrowotnym i społecznym. Osoba niepełnosprawna to osoba posiadająca określone uszkodzenie narządów i niepełnosprawność organizmu, które powoduje pewne konsekwencje dla prowadzenia normalnego życia i funkcjonowania społecznego. Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy jest udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym, w zbiorowości osób niepełnosprawnych, dotyczy jednak tysiący osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu społecznym. W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie, pod które podlega Miasto Ustroń, funkcjonuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, który wydaje orzeczenia do celów pozarentowych zawierające wskazania dotyczące m.in. odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, w tym specjalistycznego, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, uczestnictwa w terapii zajęciowej, korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz usług socjalnych i opiekuńczych. W 2014 roku MOPS w Ustroniu wypłacił 378 dodatków do zasiłków rodzinnych, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, na łączną kwotę 28 620,00 zł. Kwota dodatku na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia wynosiła 60 zł, na dziecko powyżej 5 roku życia – 80 zł. Szczególna jest również sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Istnieje szereg barier, społecznych czy architektonicznych, które niekorzystnie wpływają na liczbę pracujących niepełnosprawnych. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych w Ustroniu od 2010 roku utrzymuje się na stałym poziomie, z nieznacznym spadkiem w 2014 roku. Podobnie, jak w całym kraju, konieczna jest pomoc osób niepełnosprawnych w powrocie na rynek pracy aby mogli się stać pełnoprawnymi uczestnikami życia społecznego.

4. Bilans strategiczny

Podsumowanie prac diagnostyczny ma charakter dwuczęściowy. Pierwszym krokiem jest przeprowadzenia syntetycznego bilansu w formie klasycznej analizy SWOT. Drugim elementem dopełniającym przedmiotowy rozdział jest prognoza problemów społecznych, która bazuje na portrecie miasta stworzonym w ramach analizy SWOT i jednocześnie stanowi wprowadzenie do części planistycznej opracowania.

4.1 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Mocne strony	Słabe strony
– Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w gminie – Silny sektor organizacji pozarządowych działających w gminie – Efektywny system zlecania zadań publicznych – outsourcing usług społecznych – Funkcjonowanie Miejskiego Domu Spokojnej Starości – Wysoka aktywność społeczna w sferze kultury – Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna – Rozwinięta infrastruktura sportowa oraz aktywność sportowa mieszkańców	– Umiarkowanie korzystna struktura demograficzna, duży odsetek starszych mieszkańców – starzenie się społeczności lokalnej – Niedostateczne zasoby infrastrukturalne miejskich instytucji pomocowych w kontekście wzrastających potrzeb i istniejących prognoz w tym zakresie – Brak mieszkań chronionych – Niewykorzystany kapitał ludzki i społeczny mieszkańców – Ograniczone zasoby finansowe, które można przeznaczyć na rozwiązywanie problemów społecznych

Mocne strony	Słabe strony
– Położenie miasta: status Uzdrowiska; atrakcyjne ukształtowanie terenu, łatwy dojazd (bliskość drogi Wisła- Katowice); – Liczne atrakcje turystyczne: wyciągi narciarskie; baseny: kryty w D.W. Mazowsze i solankowy w Uzdrowisku czy korty tenisowe: kryte (hala tenisowa) – Istnienie atrakcji charakterystycznych: Leśny Park Niespodzianek, atrakcje związane z turystyką sanatoryjną oraz uzdrowską – Bogaty kalendarz imprez sportowych i kulturalnych – Dobrze rozbudowana infrastruktura uzdrowska – Dobrze rozbudowana baza noclegowo – gastronomiczna – Atrakcyjność lokalizacji miasta dla potencjalnych inwestorów – Niski poziom bezrobocia w porównaniu do średniej województwa – Wysoki poziom aktywności obywateli włączających się w działalność pomocową – Sprawnie działający Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dobre zaplecze edukacyjne w Ustroniu: – Zrealizowane budowy i modernizacje w obiektach oświatowych – Dobry stan środowiska naturalnego w granicach miasta	– Istnienie nierozwiązanych problemów związanych ze skupiskami biedy m.in. obiekt przy ul. Kuźniczej – Stan techniczny infrastruktury związany z funkcjami uzdrowsko-turystycznymi miasta: – Brak dużych cyklicznych wydarzeń w mieście, przyciągających regularnie dużą widownię – Stosunkowo niska efektywność działań promocyjnych – Niekompletność sieci drogowej i chodnikowej – Niewystarczająca jakość systemu oświetlenia całego obszaru miasta – Braki w zakresie sieci wodno-kanalizacyjnej w dzielnicach poza centrum – Chaos estetyczny fasad w centrum Ustronia, w szczególności w zakresie reklam, również wolnostojących – Ograniczone możliwości lokalizacji parkingów, które mogłyby obsługiwać ruch w centrum – Brak formalnego partnerstwa organizacji pozarządowych, miasta i przedsiębiorców – Brak przepływu informacji pomiędzy instytucjami (szczególnie PUP) i organizacjami – Brak nowoczesnych form zapobiegania wykluczeniu społecznemu
Szanse	Zagrożenia
– Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych – Wzrost dochodów mieszkańców miasta	– Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień

Szanse	Zagrożenia
– Wzrost zaangażowania mieszkańców w działania w ramach wolontariatu – Dalszy rozwój oferty edukacyjnej oraz dostosowywanie jej do zapotrzebowania rynku pracy – Promocja gminy, działania wspierające przedsiębiorczość mieszkańców oraz rozwój turystyki – Stały rozwój instytucji pomocowych – Dostępność środków unijnych – Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta – Dalszy rozwój trzeciego sektora, działającego na terenie miasta – Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą – Rozwój w oparciu o zewnętrzny kapitał inwestycyjny – Wykorzystanie nowoczesnych metod promocji – Rozwój charakteru uzdrowskiego miasta – Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację konkretnych projektów turystycznych – Możliwość partnerskiej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami działającymi w branży turystycznej – Rozwój rynku turystycznego – Kontynuacja inwestycji drogowych w bezpośredniej bliskości Ustronia – Możliwość wykorzystania kapitału prywatnego	– Migracja zarobkowa młodych ludzi – Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej – Starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych – Zmniejszenie się środków na realizowanie działań pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście zadań oraz niewielkim wzroście zatrudnienia – Ubożenie części mieszkańców, przyczyniające się do bezdomności, uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz innych patologii społecznych – Ograniczenie możliwości finansowania projektów ze środków budżetu miasta – Brak chęci współpracy ze strony przedsiębiorców z branży turystycznej – Trudności związane z finansowaniem inwestycji komunalnych: brak wolnych środków budżetowych; ograniczenie subwencji zewnętrznych – Spadek konkurencyjności przedsiębiorstw, a w konsekwencji zmniejszenie szans na wykorzystanie kapitału prywatnego; – Niechętny stosunek bezdomnych do udzielanej im pomocy. – Trudna sytuacja wynikająca z przekształceń własności lokali mieszkalnych będących obecnie własnością spółdzielni mieszkaniowych – Niechęć organizacji do zawiązywania szerokiej współpracy – Konieczność unowocześnienia oferty pomocowej – podejmowania działań aktywizujących i szkoleń zawodowych

Szanse	Zagrożenia
– Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji komunalnych – Wykorzystanie nowoczesnych technologii – Możliwości pozyskiwania środków na działalność społeczną z Europejskiego Funduszu Społecznego – Zawiązanie szerokiego partnerstwa na rzecz pomocy społecznej – Zwiększenie zakresu pomocy środowiskowej (oszczędność środków w porównaniu z pomocą stacjonarną)	

4.2 Prognoza problemów społecznych

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oznacza – w perspektywie do roku 2020, znaczny ubytek dzieci i młodzieży w stosunku do sytuacji dzisiejszej, oznacza również zmniejszone zapotrzebowanie na infrastrukturę oświatową, a jednocześnie umożliwi bardziej indywidualne podejście do potrzeb poszczególnych grup wiekowych. Należy także spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku senioralnym i w związku z tym konieczność modernizacji infrastruktury już istniejącej oraz powstawanie nowych ośrodków - szczególnie z obszaru opieki adresowanych do tej grupy wiekowej. W perspektywie roku 2020 liczba osób w wieku senioralnym będzie systematycznie wzrastała. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku są rozwinięte usługi opiekuńcze, sieć ośrodków wsparcia dziennego oraz dostosowana do potrzeb mieszkańców infrastruktura ochrony zdrowia (poradnie geriatryczne, rehabilitacyjne, oddziały szpitalne geriatryczne, psychiatryczne, internistyczne). Osoba, która z powodu stanu zdrowia, nie może przebywać w miejscu zamieszkania winna trafić do placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb. Mając na uwadze wzrost liczby osób starszych w najbliższych latach należy zadbać o rozwój liczby miejsc całodobowego pobytu w tym sieć placówek rodzinnych, stwarzających osobom starszym najdogodniejsze warunki do pobytu. W obszarze aktywizacji

należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga lokalnych polityków społecznych winna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin. Rozwijające się wraz z wydłużającym się życiem choroby otępienie, np. choroba Alzheimera, będą skutecznie ograniczały wydolność opiekuńczą rodzin.

Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Przy zakładanej do roku 2020 wzrastającej liczbie osób niepełnosprawnych należy zadbać o indywidualizację rozwoju dla osób pozostających w wieku aktywności zawodowej i zindywidualizowaną rehabilitację i opiekę dla niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym. Wzrastająca systematycznie liczba osób niepełnosprawnych wymaga dostosowania miasta do potrzeb tej grupy społecznej, co oznacza systematyczne diagnozowanie potrzeb tej grupy oraz inwentaryzację istniejących barier nie tylko architektonicznych ale także mentalnych.

Analizując kwestie przemocy w rodzinie, wydaje się, że o ile jej poziom nie będzie w najbliższych latach wzrastał, to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. W związku z powyższym instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy, jak i poprzez stosowne programy psychologiczne jej sprawcom.

Zważywszy na sytuację społeczno-gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezdomności w perspektywie do roku 2020 może wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające te sytuacje - oczywiście w tych przypadkach w których jest to możliwe, m.in. poprzez projekty oddłużeniowe i naukę gospodarowania zasobami finansowymi. W najbliższych

latach należy upowszechniać aktywne formy pomocy społecznej m.in. poprzez rozwój kontraktów socjalnych jako instrumentów motywujących klientów do nieustannego poszukiwania wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach, w których osoby już znajdują się w stanie bezdomności, należy poprzez właściwie skonstruowane zaplecze infrastrukturalne minimalizować skutki tej sytuacji i poprzez właściwie realizowaną pracę socjalną i poradnictwo doprowadzić do usamodzielnienia, czyli wyjścia ze stanu bezdomności.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy narażone są przede wszystkim:

- osoby o niższym poziomie wykształcenia,
- kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy,
- młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym,
- osoby, które przekroczyły 45-50. rok życia.

W perspektywie do roku 2020 poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Wysiłki winny skoncentrować się w tym okresie na rozwoju form zatrudnienia jakie stwarza ekonomia społeczna, w szczególności spółdzielczość socjalna, kluby i centra integracji społecznej. Rozbudowa tego typu infrastruktury winna przynieść ograniczenie skutków bezrobocia w grupach szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Szeroka współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych podnosi skuteczność funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień. Obecność profilaktyki w szkołach, dobrze funkcjonującego leczenia odwykowego oraz wielu wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych i kościelnych stwarzają szansę na sukcesywne ograniczanie rozmiarów i dotkliwości problemów związanych z uzależnieniami.

W perspektywie 2020 roku, o ile sama skala uzależnień może nie ulegać specjalnym zmianom, o tyle dzięki działalności informacyjnej i promocyjnej realizowanej przez samorząd lokalny i projekty ogólnokrajowe, należy założyć wzrost świadomości mieszkańców miasta w zakresie uzależnień. Obniżający się natomiast wiek inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży sprawia, że grupa ta winna być objęta szczególnym oddziaływaniem profilaktycznym i leczniczym.

5. Program działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w Ustroniu na lata 2016-2020

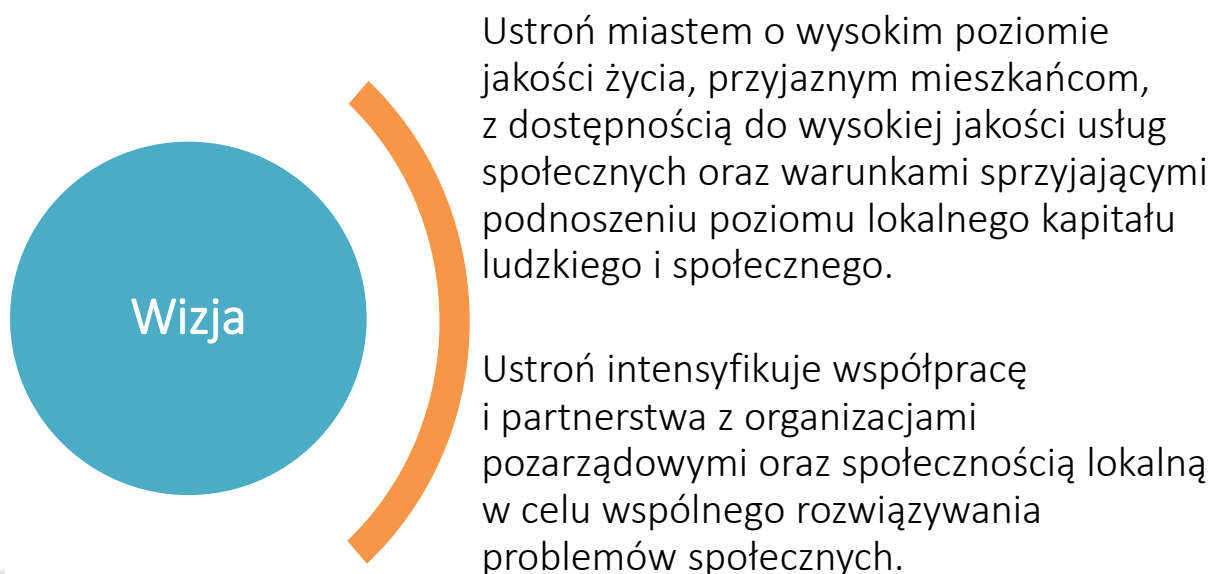
Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę społeczno-gospodarczą Ustronia oraz biorąc pod uwagę wnioski płynące z bilansu strategicznego, prognoz dotyczących problemów społecznych oraz postulatów artykułowanych na etapie konsultacji społecznych zdefiniowano koncepcję strategiczną ukierunkowaną na rozwiązywanie problemów społecznych zidentyfikowanych w mieście. Kluczowe przesłanki, które decydowały o określeniu założeń rozwojowych w perspektywie roku 2020, uwzględniały elementy decydujące o przewagach konkurencyjności (zasoby), jak również deficyty (obszary wymagające interwencji). Na podstawie powyższych przesłanek zdefiniowano misję miasta Ustronia:

Zdefiniowana powyżej misja Ustronia ma urzeczywistnić zaproponowane rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami, jak również ma służyć eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonemu rozwojowi miasta.

Komplementarna względem misji jest wizja miasta w 2020 roku – artykułowana w kontekście funkcjonujących, identyfikowanych zjawisk i problemów społecznych. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustronia na lata 2016-2020” nakreśla wizję problematyki społecznej – zbieżną z horyzontem czasowym opracowania. Osiągnięcie wizji jest

możliwe w oparciu o skuteczną implementację zaplanowanych działań. Na poniższej grafice zaprezentowano wizję stanowiącą nadrzędny cel dokumentu. Urzeczywistnienie wizji jest uzależnione od ścisłej współpracy wszystkich środowisk skoncentrowanych na działaniach w sferze społecznej i w oparciu o zasoby własne oraz doświadczenie i możliwości władz miasta oraz ustrońskiego MOPS-u.

Misja i wizja określają najważniejsze, strategiczne założenia rozwojowe miasta Ustroń, wyznaczając tym samym kluczowe obszary, w jakich koncentrować ma się interwencja w okresie do roku 2020 w obrębie szeroko rozumianej polityki społecznej. Zapisy dotyczące misji i wizji, jak również cele strategiczne i operacyjne wpisują się w postulaty nadrzędnego dokumentu planistycznego gminy jakim jest „Strategia rozwoju miasta Ustroń do roku 2020”.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi działalność w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, na jej podstawie można nakreślić cele przyświecające tej instytucji w wymiarze ogólnym, ale przede wszystkim lokalnym – koncentrującym się na uwarunkowaniach i realiach Ustronia. Warto zwrócić uwagę, po pierwsze, na konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, po drugie, na doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz doprowadzenie do integracji osób i rodzin ze środowiskiem

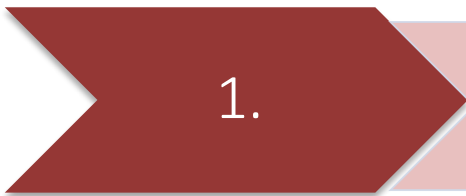
lokalnym. Kolejnym czynnikiem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawania takim sytuacjom.

Sformułowana powyżej misja miasta wyznacza aspiracje rozwojowe lokalnej wspólnoty oraz samorządu w horyzoncie czasowym do 2020 roku. W odniesieniu do zawartości misji określono hasłowo kluczowe obszary planowania strategicznego, które w dalszej części opracowania zostaną doprecyzowane w formie katalogu zadań przewidzianych do realizacji.

W dalszej części rozdziału zostaną przedstawione cele strategiczne oraz dedykowane im zadania zapisane w formie celów operacyjnych. Każdy z wyodrębnionych celów strategicznych znajduje swoje źródło w powyższych obszarach – domenach planowania strategicznego.

Pierwszy z celów strategicznych jest dedykowany rodzinie, rozumianej jako najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży wpłynie korzystnie na jakość życia w mieście oraz dobrostan wszystkich mieszkańców. Tym samym interwencja w tym kontekście będzie miała charakter prorodzinny, korzystnie korelujący m.in. z integracją społeczności lokalnej.

1.

Rozwijanie kompleksowego systemu wsparcia dla rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży

1.1 Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodzin

1.2 Zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększanie kompetencji zawodowych osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

1.3 Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie

1.4 Wspieranie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

1.5 Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa

1.6 Rozwój oraz upowszechnienie dostępu do poradnictwa rodzinnego, prawnego, psychologicznego oraz specjalistów pracujących z rodziną

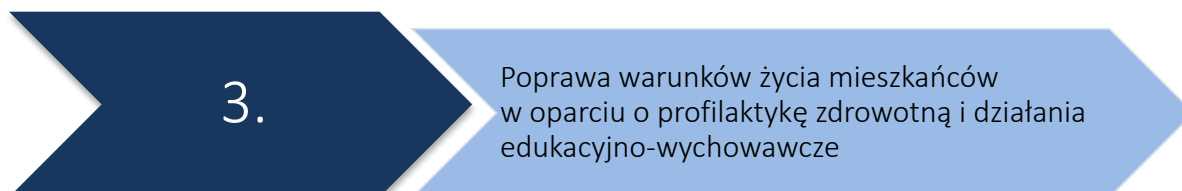
1.7 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego

Drugi cel strategiczny ogniskuje się wokół potrzeby aktywnego włączania społecznego osób marginalizowanych, jak również na wsparciu grup jednostek znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Przedmiot interwencji ogniskuje się w obrębie kwestii związanych z niwelowaniem ubóstwa oraz ograniczaniem eskalacji zjawisk o charakterze patologicznym i dysfunkcyjnym.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wsparcie grup marginalizowanych

- 2.1 Poszerzanie współpracy na rzecz osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy szczególnie z instytucjami rynku pracy
- 2.2 Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia
- 2.3 Dążenie do wyrównania szans różnych grup społecznych na rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie
- 2.4 Podejmowanie systematycznych działań w zakresie zapobiegania bezdomności i wczesnej interwencji
- 2.5 Ograniczanie zjawiska bezdomności, zapobieganie jej powstawaniu, reintegracja społeczna i zawodowa
- 2.6 Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych oraz długotrwale lub ciężko chorych
- 2.7 Pomoc rodzicom samotnie wychowującym dzieci w dostępie do instytucji opiekuńczo-wychowawczych
- 2.8 Wsparcie młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze
- 2.9 Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego dla osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od środków psychoaktywnych

Profilaktyka i działania ukierunkowane na wzrost świadomości na temat funkcjonowania zagrożeń społecznych wynika z misji stojącej przed ustrońskim MOPS-em i partnerami społecznymi działającymi w obszarze pomocy społecznej. Działania wpisujące się w trzeci cel strategiczny powinny w większości podlegać outsourcingowi i być realizowane przez prężny sektor ustrońskich organizacji społecznych.

3. Poprawa warunków życia mieszkańców w oparciu o profilaktykę zdrowotną i działania edukacyjno-wychowawcze

- 3.1 Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych
- 3.2 Zintensyfikowanie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
- 3.3 Wyposażanie dzieci i młodzieży w kompetencje psychospołeczne
- 3.4 Rozwijanie zainteresowań wśród dzieci i młodzieży oraz poszerzanie oferty alternatywnego spędzania czasu wolnego
- 3.5 Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania dysfunkcji rodzin
- 3.6 Zwiększenie świadomości społecznej i poziomu wiedzy na temat wpływu substancji psychoaktywnych na życie człowieka
- 3.7 Rozwój różnorodnych form pomocy w środowisku lokalnym – wolontariat, grupy wsparcia i inne
- 3.8 Zawiązanie międzysektorowego partnerstwa ustrońskich instytucji, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców na rzecz promocji zatrudnienia i zwalczania bezrobocia
- 3.9 Promocja przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Cieszynie

Infrastruktura to obszar istotny głównie ze względu na ograniczone zasoby lokalnych instytucji pomocowych. Problemem jest niedostateczny poziom rozwoju mieszkalnictwa m.in. socjalnego i komunalnego. Jednocześnie warto zwrócić uwagę na potrzeby lokalowe Miejskiego Domu Spokojnej Starości, które zgodnie z prognozami będą wzrastały m.in. ze względu na starzenie się społeczeństwa oraz osłabienie modelu rodziny wielopokoleniowej.

4.

Rozbudowa i dostosowanie infrastruktury pomocy społecznej do istniejących potrzeb

- 4.1 Kształtowanie przyjaznej przestrzeni publicznej – wspieranie zadań związanych z eliminowaniem barier architektonicznych
- 4.2 Poszerzenie bazy lokalowej dla miejskich instytucji działających w obszarze pomocy społecznej
- 4.3 Zwiększanie zasobu mieszkań socjalnych i komunalnych
- 4.4 Modernizacja obiektów i infrastruktury MOPS i MDSS w Ustroniu
- 4.5 Doposażenie i wsparcie instytucji pomocowych w nowoczesną infrastrukturę niezbędną w profesjonalnym świadczeniu usług społecznych

Wspomniane powyżej zjawisko starzenia się społeczeństwa jest istotną dominantą procesów demograficznych obserwowanych w Ustroniu. Liczba seniorów wymagających wsparcia, jak również tych pozbawionych opieki ze względu na brak kontaktu z rodziną (powszechność migracji zarobkowych), wpływa na wzrost zainteresowania i zapotrzebowania na ofertę usług senioralnych. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na konieczność współpracy z podmiotami prywatnymi funkcjonującymi w obrębie tzw. srebrnej gospodarki, która staje się co raz widoczniejsza na rynku lokalnym.

5.

Budowa zintegrowanego systemu opieki senioralnej

5.1 Wspieranie i promowanie akcji służących podnoszeniu świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych

5.2 Tworzenie innowacyjnych form pomocy osobom starszym w ich środowisku zamieszkania

5.3 Poszerzanie zakresu świadczonych usług opiekuńczych dla seniorów

5.4 Organizacja i prowadzenie dziennych ośrodków wsparcia, w tym klubów, świetlic dla osób starszych oraz mieszkań chronionych

5.5 Współpraca między osobami zaangażowanymi w pomoc na rzecz osób starszych – wymiana dobrych doświadczeń

6. System wdrażanie

Koordynatorem działań w zakresie wdrażania strategii, zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu. Przez koordynację rozumieć należy nadzorowanie, uzgadnianie, porządkowanie wszelkich działań związanych z wdrażaniem strategii. Za prawidłową realizację zadań określonych w części V niniejszej strategii odpowiedzialne są wskazane tam instytucje, organizacje oraz inne podmioty.

Strategia wdrażana będzie w oparciu o istniejący system prawny. Jednakże zmiany polityczne, ekonomiczne i społeczne naszego kraju mogą stworzyć okoliczności, które utrudnią realizację zadań wynikających ze strategii. Szczególne zagrożenie stanowić mogą: niedostateczne nakłady finansowe, zmiany w ustawodawstwie, słaby wzrost gospodarczy, brak zainteresowania współpracą ze strony organizacji i instytucji, niedobór odpowiednio przygotowanej kadry, braki lokalowe.

7. Konsultacje i partycypacja społeczna

Przedmiotowy dokument podlegał uspołecznieniu w trakcie jego powstawania w ramach procesu partycypacji społecznej zorganizowano spotkanie warsztatowe dotyczące przygotowania „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020”. Celem spotkania było zebranie oczekiwań, wysłuchanie uwag i opinii, potrzebnych w przygotowaniu Strategii. Udział mieszkańców Ustronia a także przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji pomocowych w pracach nad dokumentem był pomocny w wypracowaniu zapisów Strategii umożliwiających zaspokojenie potrzeb społecznych. Spotkanie odbyło się 9 września 2015 roku w Miejskim Domu Kultury „Prażakówka” ul. Ignacego Daszyńskiego 28 w Ustroniu, I piętro, sala nr 7, (tzw. „Sala Klubowa”) o godz. 16:00. Informacje o spotkaniu zostały rozesłane drogą elektroniczną do wszystkich ustrońskich organizacji pozarządowych, ogłoszenie informujące o spotkaniu było zamieszczone na stronie internetowej ustrońskiego magistratu, dodatkowo również zamieszczone je w wydaniu Gazety Ustrońskiej poprzedzającym spotkanie. W spotkaniu uczestniczyli radni, liderzy lokalni, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz reprezentanci miejscowych kościołów.

Opinie i uwagi do „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ustroń na lata 2016-2020” można było składać również na stosownym formularzu w terminie od 5.11.2015 r. do 12.11.2015 r. w formie:

1. Korespondencji elektronicznej e-mail na adres konsultacje.ustron@deltapartner.org.pl (w tytule maila należy wpisując konsultacje społeczne),
2. Przy pomocy formularza elektronicznego znajdującego się na stronie internetowej www.deltapartner.org.pl/konsultacje_ustron.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Lokale socjalne w Mieście Ustroń w 2014 r.	22
Tabela 2 Lokale komunalne w Mieście Ustroń w 2014 r.	22
Tabela 3 Podmioty wg klas wielkości w Mieście Ustroń w latach 2004-2014.....	23
Tabela 4 Wskaźniki gospodarcze w Gminie Ustroń w latach 2009-2014	25
Tabela 5 Żłobki i przedszkola w Ustroniu w 2014 r.	27
Tabela 6 Uczniowie szkół podstawowych z Ustronia w latach 2010-2014	28
Tabela 7 Absolwenci szkół podstawowych z Ustronia w latach 2010-2014.....	28
Tabela 8 Uczniowie szkół gimnazjalnych z Ustronia w latach 2009-2014	29
Tabela 9 Absolwenci szkół gimnazjalnych z Ustronia w latach 2009-2014	29
Tabela 10 Szkoły ponadgimnazjalne, policealne i uczelnie wyższe w Ustroniu	30
Tabela 11 Stowarzyszenia działające na terenie miasta, które otrzymują dotacje z budżetu Miasta Ustroń	31
Tabela 12 Liczba i wartość dotacji udzielonych rzecz organizacjom pozarządowym, działającym na terenie Ustronia, na realizację zadań publicznych, w latach 2010-2014	32
Tabela 13 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Mieście Ustroń w latach 2010-2014.....	37
Tabela 14 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy w Mieście Ustroń w latach 2010-2014.....	38
Tabela 15 Zestawienie 10 zawodów o największym wskaźniku intensywności nadwyżki oraz 10 zawodów o najwyższym poziomie deficytu w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2014 roku..	39
Wykres 1 Ludność miasta Ustroń w latach 2004-2014	17
Wykres 2 Ruch naturalny w mieście Ustroń w latach 2004-2014	17
Wykres 3 Ludność miasta Ustroń według grup wiekowych oraz płci w 2014 roku	18
Wykres 4 Bilans migracji w mieście Ustroń w latach 2004-2014.....	18
Wykres 5 Liczba zameldowań i wymeldowań wraz z kierunkiem przemieszczeń w mieście Ustroń w latach 2004-2014	19
Wykres 6 Ludność w mieście Ustroń według ekonomicznych grup wieku w latach 2004-2014	20
Wykres 7 Zasoby mieszkaniowe w Mieście Ustroń w latach 2008-2014	20
Wykres 8 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych wg form własności zasobu	21
Wykres 9 Podmioty nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane w Mieście Ustroń w latach 2009-2014.....	23
Wykres 10 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.	24

Wykres 11 Liczba pracujących w latach 2004-2014 w Mieście Ustroń, w tym wg płci	26
Wykres 12 Miejsca w przedszkolach, ilość dzieci oraz odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Ustroń w latach 2009-2014.....	27
Wykres 13 Uczniowie i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych i policealnych w Ustroniu w latach 2010-2014.....	29
Wykres 14 Frekwencja wyborcza w ujęciu porównawczym	31
Wykres 15 Placówki stacjonarnej pomocy społecznej w Ustroniu w latach 2004-2014.....	33
Wykres 16 Wychowankowie/korzystający oraz liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (socjalizacyjne, interwencyjne) oraz placówkach wsparcia dziennego w Mieście Ustroń w latach 2009-2014.....	34
Wykres 17 Korzystający z pomocy społecznej, otrzymujący zasiłek rodzinny wraz z kwotami wypłaconych zasiłków w Mieście Ustroń w latach 2008-2014	35
Wykres 18 Liczba bezrobotnych w latach 2004-2014 w Mieście Ustroń, w tym wg płci	36
Wykres 19 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Mieście Ustroń w latach 2005-2014.....	37

